SIIPIRIKKO 1/06

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

Siipirikko 1·2006 33 vsk.

Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y.

ISSN 0357-5705

PKLTY r.y.

Puheenjohtaja: Pentti Zetterberg
Nuotanperä 28 B 9, 80140 Joensuu
puh. 0400 - 427 792, työ (013) 251 3505
pentti.zetterberg@joensuu.fi

Varapuheenjohtaja: Markku J. Huttunen
Puhaltajankatu 10 B 1, 80170 Joensuu
puh. 050 - 400 5988
markku.j.huttunen@joensuu.fi

Sihteeri: Roni Väisänen
Kalevankatu 42 B 50, 80100 Joensuu
puh. 0500 - 687 710
roni.vaisanen@joensuu.fi

Rahastonhoitaja: Urho Paakkunainen
Linköpinginkatu 7, 80140 Joensuu
puh. 040 - 822 2492
urho.paakkunainen@joensuu.fi

Jäsensihteeri: Auli Patjas
puh. 050 - 341 9502
auli.patjas@jns.fi

Muut hallituksen jäsenet:
Johanna Lakka, Apajakuja 1 B 33, 80140 Joensuu
puh. 050 - 350 7178, jlakka@cc.joensuu.fi
Ari Latja, Äkkiväärä 3 A 1, 80140 Joensuu
puh. (013) 802 703 tai 050 - 5758 425
ari_latja@hotmail.com
Heikki Pönkkä, Keskijärventie 75, 82120 Keskijärvi
puh. 040 - 543 0011, jyrki7@luukku.com

IBA– ja suojeluvastaava: Heikki Pönkkä

Lehden toimitus:
Hannu Kauhanen (vastaava toimittaja)
Sepänkatu 44 a B 16, 80100 Joensuu
puh. 041 - 4722 559
hannu.kauhanen@karjalainen.fi
Markku J. Huttunen (taitto)
Puhaltajankatu 10 B 1, 80170 Joensuu
puh. 050 - 400 5988, markku.j.huttunen@joensuu.fi

Tilausasiat:
Lehti ilmestyy 4 kertaa vuodessa. Jäsenmaksun suuruus v. 2006 on 20 € (opiskelijat 16 €, perhejäsen 4 €). Jäsenmaksu (ei perhejäsen) sisältää lehden. Siipirikon tilausmaksu muille on 20 €. Vanhat irtonumerot 1 €, edellisen vuoden irtonumerot 2 €, 10-vuotisjuhlanumero 3 €, 25-vuotisjuhlanumero 8 € + postikulut.

Yhdistyksen tili:
OP 577005-2104032 / Pohjois-Karjalan Lintutieteellinen Yhdistys r.y./PL 119, 80101 Joensuu
Tilille maksetaan jäsenmaksut, maksut irtonumeroista yms. – ilmoita pankkisiirrolla viestinä, mitä olet maksanut. Jäsenmaksua maksettaessa käytä henkilökohtaista viitenumeroasi, joka löytyy osoitetarrasta. Uudet jäsenet ilmoittavat viestissä nimensä ja osoitteensa.

Havaintojen ilmoitus sähköpostilla:
PKLTY:n jäsenet voivat ilmoittaa havaintojaan PK-lintulistalle osoitteeseen pk_lintulista@joensuu.fi. Havaintoilmoitus muodossa: Laji, pvm, paikka, havis, havainnoijien nimet. Mahdolliset lisätiedot. (ks. tarkemmin SR 1/03, s. 31-32)

Yhdistyksen kotisivut http://www.joensuu.fi/pklty

SISÄLLYSLUETTELO

3 *Pääkirjoitus*: Lintuinfulenssasta neliväriin
4 *Ari Parviainen*: Pohjois-Karjalan ARK-katsaus 2001
18 *Markku Huttunen & Ari Latja*: Höytiäisen kanavan lintuasema 2002–2005
24 *Hannu Kauhanen*: Musta otsa
30 *Hannu Kauhanen*: Hakkuuaukkopöllö

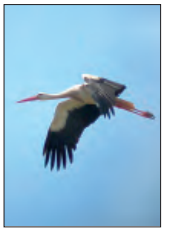

Kannen kuva: Kattohaikara.
© *Roni Väisänen*

painopaikka: Painokanava, Joensuu 2006

Lintuinfulenssasta neliväriin

Maakunnan kakkoslehdestä (ykkönen on tietysti käsissäsi) taisivat jotkut jäsenemme huomata hupaisan kirjoitusvirheen. Lintuinfluenssa oli vääntynyt eräässä graafissa pariinkin kertaan lintuinfulenssaksi, mutta tekevillehän näitä sattuu. Pesen käteni virheestä, sillä vaikka taisin kirjoittaa ko. jutun, en sentään sen graafia laatinut.

Olin huomaavinani, että ainakin Liperin suunnalla lintuinfulenssa oli noteerattu. Helmikuiseen talviralliin oli jossain vaiheessa ilmoittautunut joukkue työnimeltään ”Liperin lintuinfulenssaiset”. Hyvin hoksattu ja poimittu.

Kieltämättä odotukset ennen kevätmuuttoa olivat hieman sekaiset. Lintuinfluenssa oli odotettavissa, lähinnä kai odoteltiin, kuka löytää ensimmäisenä läjän kuolleita sorsia ja mistä. Vaikka maakunnan lintukevät olikin vaisunpuoleinen, lintuinfluenssasta se ei tainnut sittenkään olla kiinni.

Lehdistö piti tietysti lintuinfluenssaa näkyvästi esillä. Aihe oli ihmisiä oikeasti kiinnostava, vaikka - kuten aina tällaisissa asioissa käy - lyötiin aika ajoin yli ja pahastikin. Sadantuhannen metsästäjän kerrottiin erään ammattikunnan pää-äänenkannattajassa olevan heti valmiina lahtaamaan hengiltä maahamme lentävät sorsat, jos tarve vaatii. Myös viranomaiset voivat katsoa peiliin, sillä esimerkiksi riskialuejako perustui puhtaasti FINIBA-kartoituksiin. Voiko hullumpaa enää olla? No, tulevat ajat ja tapahtumat tullevat näyttämään, että voi.

Maakuntien välinen hupikisa vedettiin läpi vaiheessa, jolloin lintuinfluenssatrendi oli jo laskeva. Huhtikuun myötä tilanne alkoi rauhoittua, eikä kukaan enää tohtinut kysellä, uskaltaako mökkijärvessä uida tänä kesänä lainkaan.

Hupikisa sujui miten sujui, pääosin kuitenkin mukavassa hengessä. Jälleen kerran myös Pohjois-Karjalassa intouduttiin viime päivien (ja öiden) rajuun loppukiriin, joka oli kuin olikin tuottaa toivotun tuloksen. Hupikisan järkevyydestä voi olla monta mieltä, mutta ainakin sellainen vaikutelma jäi, että maastossa oltiin Pohjois-Karjalassa huhtikuussa aktiivisesti. Ja mikä mukavinta, se näkyi myös lintulistalle ilmoitettujen havaintojen määränä. Listalta on jälleen hyvä repiä aineistoa tuleviin katsauksiin.

Yhdistyksen hallitus päätti kevään korvalla järjestää tarjouskilpailun Siipirikon painamisesta, kiitokset koko hallitukselle ja ennen muita asiaa käytännössä hoitaneelle Auli Patjakselle. Tarjousten saamisen jälkeen päädyttiin ratkaisuun, jonka mukaan ainakin Siipirikon vuosikerta 2006 painetaan joensuulaisessa Painokanavassa. Viime vuodethan lehti on painettu Vaasassa asti, eikä tässäkään yhteistyössä ole ollut isommin valittamista.

Ja kuten lukijat näkevät, samalla Siipirikko on siirtynyt nelivärin aikakauteen. Tarkkaan ottaen ”vain” joka toinen sivu on nelivärisivu, mutta se riittää mainiosti värikuvien julkaisemiseen sijoittamalla ne oikein.

Pitkästä aikaa lehdessä julkaistaan katsaus harvinaisista ja vähälukuisista lajeista. Se on jo viiden vuoden takaa, mutta ARK on lupaillut, että seuraavat saadaan toimituksen käyttöön ”sarjatulella”.

Lisäksi Hannu Lehtoranta on laatimassa pöllö- ja päiväpetolintukatsauksia, joten niitäkin on tulossa.

Kesälinnut ovat jääneet hunningolle. Asetettu työryhmä saanee toivottavasti pitkän odotuksen jälkeen jotain aikaiseksi.

Siipirikon toimitus toivoo edelleen lukijoilta yhteydenottoja ja aineistoa (kirjoituksia ja kuvia) lehden tulevia numeroita varten. Sana on melkolailla vapaa, joten siitä vaan töpinäksi!

Kaikille lukijoillemme oikein hyvää kesää!

Merops
vastaava toimittaja

Pohjois-Karjalan ARK-katsaus 2001

Ari Parviainen

Tässä katsauksessa julkaistaan Pohjois-Karjalassa vuoden 2001 aikana tehdyt havainnot harvinaisista ja vähälukuisista lajeista sekä joukko vanhempia hyväksyttyjä havaintoja. Myöhemmistä kuntaliitoksista huolimatta Värtsilän ja Tohmajärven sekä Kiihtelys- ja Tuupovaaran havainnot on käsitelty vuoden 2001 kuntatilanteen mukaisesti.

Harvinaisia lajeja koskevat havainnot on tarkastanut valtakunnallinen rariteettikomitea (RK) tai PKLTY:n alainen aluerariteettikomitea (ARK). Vähälukuisista lajeista katsaukseen on koottu kaikki tietoon tulleet havainnot. RK:n hyväksymät havainnot on julkaistu valtakunnallisessa vuoden 2001 RK-katsauksessa (Luoto ym. 2002). Pohjois-Karjalan alueellisten rariteettien havaintoilmoituksia on ARK ruotinut entisellä kokoonpanolla Jouni Pursiainen, Ari Parviainen sekä Pentti Zetterberg (pj.).

Muutoksia maakunnan lajilistaan

Vuonna 2001 tavattiin peräti kolme maakunnalle uutta lajia: neitokurki, ruostepääsky ja viitatiainen. Lisäksi uudeksi lajiksi saatiin vuonna 1999 tavattu amerikantavi, kun RK päätti viimein antaa sille lajistatuksen. Idänkäki puolestaan poistuu Pohjois-Karjalan, ja muun Suomen, listoilta RK:n hylättyä kaikki aikaisemmin hyväksytyt havainnot. Näin Pohjois-Karjalassa tavattujen lajien yhteismäärä vuoden 2001 lopussa on 321. Maakunnalle uudeksi alalajiksi RK hyväksyi nokivariksen.

Maakunnassa hyvin harvinaisista lajeista (1-5 havaintoa tai yksilöä ennen vuotta 2001), julkaistaan tässä katsauksessa havainnot seuraavista lajeista: punakaulahanhi, amerikanhaapana, kyhmyhaahka, pääskykahlaajalaji ja valkosiipitiira. Näillä lajeilla havaintojen kokonaismäärä on niin vähäinen, että trendejä ei ole nähtävissä ja toistaiseksi esiintymistä on luonnehdittava satunnaiseksi. Varsin harvinaisia vieraita olivat myös tunturikihu (6 yksilöä ennen vuotta 2001), pikkutiira (5 yksilöä ennen vuotta 2001) ja etelänkiisla (9 yksilöä ennen vuotta 2001).

Harvinaisuushavaintojen ilmoitusohjeita

Kuvaukset sekä ilmoitukset vähälukuisista lajeista pyydetään toimittamaan joko ARK:n puheenjohtajalle (Pentti Zetterberg, Nuotanperä 28 B 9, 80140 Joensuu) tai havaintovastaavalle (Harri Kontkanen, Suvantokatu 24 A 12, 80100 Joensuu) mahdollisimman pian havainnon tekemisen jälkeen. Erityisen suositeltavaa on säästää paperia, postikuluja ja energiaa lähettämällä lomake suoraan sähköpostitse ARK:n puheenjohtajan sähköpostiosoitteeseen pentti.zetterberg@joensuu.fi. Lajeista, joista riittää vain ilmoitus, toivotaan systemaattisen arkistoinnin helpottamiseksi ilmoitukset erillisillä laji/vuosi liuskoilla. Ei siis mielellään eri lajeja saatikka vuosia yhdellä liuskalla!

Havaintoilmoituslomakkeita saa ARK:n puheenjohtajalta, sekä havaintovastaava Harri Kontkaselta, vaikkapa yhdistyksen kokouksissa tai postitse. Lomakkeen voi helposti imuroida yhdistyksen internetosoitteesta *http://www.joensuu.fi/pklty*. Sellaisten lajien osalta, joista kuvausta ei tarvita, ARK-ilmoitukseksi riittää se, että havainto on ilmoitettu pk_lintulistalle. Myös perinteinen tapa - paperilappuset kiikutettuna ARK:n puheenjohtajalle tai havaintovastaavalle - on tietenkin edelleen täysin käyttökelpoinen.

Katsauksen merkinnät ja lyhenteet

Luvut lajinimen jäljessä: vasemmanpuoleinen sulkeissa oleva luku kertoo ARK:n perustamisvuodesta 1975 katsausta edeltävään vuoteen 2000 Pohjois-Karjalassa havaittujen yksilöiden kokonaismäärän. Oikeanpuoleinen luku kertoo vuoden 2001 yksilömäärän. Näiden lukujen summa on Pohjois-Karjalassa ARK-aikana tavattujen yksilöiden kokonaismäärä.

Lyhenteet: ** = laji, josta tehdään ilmoitus ja kuvaus RK:lle, * = laji, josta tehdään ilmoitus ja kuvaus ARK:lle, k = koiras, n = naaras, n-puk = naaraspukuinen, ad = vanha, subad = esiaikuinen, juv = nuori, 1kv, 2kv, ... = 1., 2., ...kalenterivuoden lintu, jp = juhlapukuinen, vp = vaihtopukuinen, tp = talvipukuinen, va = vaalean värimuodon lintu, tu = tumman värimuodon lintu, Ä = laulava (1Ä = myös nähty, Ä1 = vain kuultu), p = paikallinen, m = muuttava, SW jne = muuttosuunta, kiert = kiertelevä, r = rengastettu. Merkki (v) tarkoittaa että ARK/RK:lla on ollut käytettävissään linnusta otettu valokuva ja (ä) että ARK/RK:lla on ollut määrityksen tukena linnusta saatu äänite.

Havainnoitsijat aakkosjärjestyksessä sukunimen mukaan.

KA = Kari Antikainen, HC = Hans Colliander, TE = Tuomo Eronen, OG = Olli Günther, MH = Markku Halonen, JuH = Juha Hartikainen, JH = Jukka Heikkinen, PH = Petri Hottola, HH = Hannu Huuskonen, TI = Tuomas Immonen, VJ = Vesa Jouhki, AJ = Aimo Jukkara, RJ = Risto Juvaste, TK = Timo Karkiainen, HKa = Hannu Kauhanen, HKi = Hannu Kivivuori, AK = Ari Kokkonen, HKo = Harri Kontkanen, PKu = Panu Kunttu, EL = Esko Lappi, KLa = Kalle Larsson, AL = Ari Latja, HaL = Hanna Lavikainen, HL = Hannu Lehtoranta, ML = Mauri Leivo, JLe = Jani Lemmetyinen, JaL = Janne Leppänen, KLe = Kalervo Leppänen, SL = Seppo Leppänen, KLi = Kari Lindblom, MMa = Mauri Marienberg, TMa = Tuija Marienberg, VMa = Vieno Marienberg, KM = Kimmo Martiskainen, HM = Heino Mertanen, JM = Juha Miettinen, PM = Pertti Mähönen, AN = Airi Nevalainen, KN = Kimmo Nevalainen, TN = Toni Nevalainen, ANy = Arvi Nygren, AO = Arvo Ohtonen, UP = Urho Paakkunainen, PP = Petri Palviainen, AP = Ari Parviainen, MPe = Minna Pesonen, HaP = Hannu Pietarinen, JP = Jouni Pursiainen, HPö = Heikki Pönkkä, RT = Risto Tiilikainen, TT = Tuomo Toivanen, MT = Markku Tolvanen, PT = Pertti Tolvanen, VT = Veijo Turunen, JaV = Jani Varis, KV = Kari Varonen, JVe = Jari Vesterinen, AV = Antti Vänskä, LV = Lassi Vänskä, PZ = Pentti Zetterberg, TZ = Teija Zetterberg

Hyväksytyt harvinaisuushavainnot

*Pikku-uikku *Tachybaptus ruficollis* (17,0)

19.3. Lip Viinijärvi Taipaleenjoki 1 tp p (JaL, Tero Muhonen, Timo Vesterinen)
Samasta yksilöstä on jo julkaistu havainto vuoden 2000 katsauksessa (Zetterberg 2001). Maaliskuun loppupuolen havainto viittaa vahvasti talvehtimisen onnistumiseen, tiettävästi ensimmäisen kerran Pohjois-Karjalassa.

Tunturikihuja tavattiin kolme yksilöä, joista kaksi oli vanhoja lintuja. © *Roni Väisänen*

*Kyhmyjoutsen *Cygnus olor* (28,8)

1.–5.7. Lip Särkijärvi 1ad 2 2kv p (Mikko Pitkänen, JaL, HM)
18.–20.7. Vär Sääperi 5ad p (PZ, HKi)
Ennätysvuosi lajin esiintymisessä, vuosina 1984 ja 1999 tavattiin molempina kuusi yksilöä. Kyhmynokan enentymistä kuvastavat myös 1980- ja 1990-luvuilla tavattujen summat: yhdeksän ja 17 yksilöä. Eniten lintuja on nähty mielenkiintoisesti kesäkuussa.

*Lyhytnokkahanhi *Anser brachyrhynchus* (63,10)

22.4. Vär Uusikylä 3 p/m (PH, HPö)
23.4. Rää Oravilahti 2 p (MMa, VMa)
24.4. Joe Noljakka Suisto 1 NE (AL)

27.4. Out Vuonos Vuonosjoki 4 p (AL, OG, Veli-Matti Kuikka)
Toiseksi paras esiintyminen lajilla, edeltävänä ennätysvuonna tavattiin peräti 19 yksilöä.

1.5.1996 Vär Uusikylä 1 p (PH, KLe, HPö), päivämäärätarkennus jo aiemmin julkaistuun.
1.5.1996 Vär Uudenkylän pellot 1 NE (PH, HPö)
21.4.2000 Toh Kankaankylä 1 p (PH, KLe)
1.5.2000 Toh Valkeasuo 3 p (PH, HPö), kaksi uutta yksilöä, kolmanteen jo julkaistuun päivämäärätarkennus.
5.5.2000 Pyh Mulonsalo 2 p (PH, Rauno Keltanen)
9.5.2000 Vär Uudenkylän pellot 1+2 N (PH, HPö, AV)
Uudet vuosisummat: 1996 4 ja 2000 19.

*Kiljuhanhi *Anser erythropus* (20,1)

13.5. Joe Noljakka Suisto 1 NE ad (PH)
Lajista on 1990-luvulta vain viisi havaintoa yksittäisistä yksilöistä, niistäkin kaksi koskien tarhalintuja. Ammoisella 1980-luvulla Kon Pitkärannassa tavattiin jopa kahdeksan yksilön parvi.

*Punakaulahanhi *Branta ruficollis* (3,1)

23.9. Kes Ruokkeenniemi 1 SW 18:28 (PH)
Lintu muutti valkoposkihanhiparvessa.

*Ristisorsa *Tadorna tadorna* (20,1)

23.8. Joe Kontiosuo 1 1kv p (HM, PZ ym.)
Vuodesta 1995 lähtien laji on tavattu vuosittain Pohjois-Karjalassa 1-5 yksilön voimalla.

**Amerikanhaapana *Anas americana* (2,2)

21.5.–28.6. Toh Peijonniemenlahti 1 jp k p (HPö, Jari Helstola ym.)
31.5. Toh Peijonniemenlahti 1 jp k p (HKi, Michael Henking, Jurg Kägi ym.)
Molemmat koiraat olivat 31.5. yhtä aikaa näkyvissä. Edeltävät havainnot vuosilta 1998 ja 2000.

**Amerikantavi *Anas carolinensis* (1,0)

5.5.1999 Vär Sääperi 1 jp k p (PZ, Jarmo Pirhonen, TT ym.)
Havainto on julkaistu aiemmin Siipirikossa vuoden 1999 ARK-katsauksessa tavin alalajina (Zetterberg 2001). RK ilmoitti tiedotteessaan 1.12.2003 tämän tähän asti alalajina pidetyn taksonin lajistatuksesta. Kyseinen havainto on siis Pohjois-Karjalan ensimmäinen tästä lajista.

*Haahka *Somateria mollissima* (13,2)

16.5. Joe Ukonniemi 1 k 1 n p (AP, KLi, KLa ym.)
Haahkahavainnoista suurin osa on 1980-luvulta: maakunnan ensimmäinen haahka tavattiin 1981, 1990-luvulla havaittiin vain kaksi yksilöä.

*Kyhmyhaahka *Somateria spectabilis* (5,1)

20.5. Joe Linnunlahti – Lip Mattisenlahti 1 n N/p/kiert (PH)
Aikaisemmat havainnot vuosilta 1983–1993 ovat yhtä lukuun ottamatta loka-marraskuulta.

**Kiljukotka *Aquila clanga* (13,5)

23.4. Vär Sääperi 1 2kv N (KLi, AP, HKa)
20.5. Vär Hopeakallio 1 2-3kv NNW (PZ, HKi, AN)
22.5. Ilo Sonkajanrannan tekoallas 1 subad p (HPö, PH, AO ym.)
10.8. Out Sysmäjärvi 1 subad p/NE (AV)
13.–14.8. Kon Pitkäranta 1 2-3kv p (ANy, KLi, AN)
Ehdoton huippuesiintyminen: aikaisemmin vain enintään kaksi havaintoa vuodessa! Huippua korostaa se että aikavälillä 1989–2000 laji tavattiin vain kolme kertaa. Myös koko maan tasolla esiintyminen oli 27 yksilön voimin runsain kautta aikain (Luoto ym. 2002).

**Pikkukiljukotka *Aquila pomarina* (13,1)

4.7. Toh Peijonniemenlahti 1 subad/ad NE/E (Jari Päärni)
Peräti viisi vuotta ehti vierähtää ilman havaintoja pikkukiljukotkasta Pohjois-Karjalassa! 1980-luvulla lajista tehtiin havaintoja lähes vuosittain. Suomen mittakaavassa esiintyminen oli ennätystä sivuava (Luoto ym. 2002).

**/*Arosuohaukka *Circus macrourus* (22,2)

18.4. Out Sysmäjärvi Jakaranniemi 1 ad k N (KLi, AP)
22.9. Kit Puhos 1 1kv (PH)

1990-luvun alku Pohjois-Karjala/Joensuun yliopiston kokoelmat 1 3kv k löydetty (v) (PZ, Harri Kirjavainen, HH)
23.4.2000 Rää Oravilahti 1 2kv p (MH, HKo)
Rääkkylän havainto on aiemmin hylätty riittämättömän kuvauksen vuoksi, mutta RK päätti nyt hyväk-

syä havainnon huolimatta siitä, että kahdessa samasta linnusta tehdyssä ilmoituksessa oli ristiriitaisuuksia. Vuoden 2000 yksilömäärä nousee näin vuoden 1994 rinnalle jakamaan ennätyksellistä neljää yksilöä.

*Niittysuohaukka *Circus pygargus* (13,0)

26.5.1998 Joe Linnunlahti 1 2kv n N (PH, AN)
Toinen peräkkäinen niittysuohaukaton vuosi. Laji on jo Etelä-Karjalassa selvästi säännöllisempi vierailija kuin meillä.

*'Sirosuohaukka' *Circus macrourus/pygargus* (29,3)

27.5. Joe Ukonlahti 1 n NNE (HKo, AP)
2.9. Joe Noljakka Suisto 1 n-puk S (PZ)
22.9. Kit Hatunvaara 1 1kv E (PH, MH, HPö ym.)

29.4.1996 Vär Uusikylä 1 2kv N (PH, KLe)
Vuoden 1996 uusi summa on 4 yksilöä.

*Punajalkahaukka *Falco vespertinus* (42,2)

2.9. Toh Peijonniemenlahti 1 1kv p (PH)
20.9. Kit Kyyrönniemi 1 1kv SE (MH)

*Tunturihaukka *Falco rusticolus* (8,0)

26.9.1998 Kit Hatunvaara 1 ad p/kiert (PH, MH, HKo, HPö)
Ilmoitettiin RK:lle candicans-tyyppisenä vaaleana tunturihaukkana. Tämän määrityksen RK kuitenkin hylkäsi, ja hyväksyi havainnon siis "vaaleankirjavana" rustina.

**Neitokurki *Anthropoides virgo* (0,1)

14.6. Vär Kirkonkylä 1 p (Matti Viitasaari, HKi, Marko Dahlman, AJ ym.)
Uusi laji Pohjois-Karjalalle esiintyi leppoisasti Sääperin rantapellolla päästen jopa videollekin. Kaikkiaan Suomessa on nyt havaittu 12 yksilöä.

*Keräkurmitsa *Charadrius morinellus* (56,90)

23.5. Joe Iiksenniitty 23 p 9:30 (PH, AN)
23.5. Joe Iiksenniitty 6 jp p aamupäivä (KLi, MPe)

Tervetuloa laatukouluun!

Driving Academy

LIIKENNE KOULU

VOUTILAINEN KY

Niskakatu 13, PT-talo, 80100 Joensuu
puh. (013) 122 514
www.liikennekouluvoutilainen.fi
liikennekoulu@liikennekouluvoutilainen.fi

23.5. Joe Iiksenniitty 67 p työpäivän jälkeen (TK, VT, KLe ym.)
25.5. Lip Ristonkangas 5 ad p (VJ)
27.5. Joe Iiksenniitty 50 p (TK, KLe)
27.5. Pol Ruvaslahti 18 p (PM, Jorma Auvinen)
Joe Iiksenniityn kaikkien ilmoitusten katsottiin koskevan yhdistynyttä parvea, joka oli suurimmillaan 23.5. illalla. Vaikka vaihtuvuutta voi toki olla, kirjataan tästä esiintymästä varovaisuusperiaatteen mukaisesti vain maksimi yhtä aikaa havaittuja yksilöitä. Kerrankin lajin päämuuttoaikaan sää oli sellainen, että linnut laskeutuivat levähtämään, ja lintumiehet etsivät kurmitsoja sopivilta paikoilta tosissaan. Näin Pohjois-Karjalassa havaittujen keräkurmitsojen määrä lähes kolminkertaistui kertaheitolla.

****Pääskykahlaajalaji** *Glareola pratincola/maldivarum/nordmanni* **(0,2)**

1.5. Vär Uusikylä 2 NW (PH)
Ilmoitettiin RK:lle aropääskykahlaajina. Lintuja eivät lukuisat muut paikallaolijat nähneet. Aropääskykahlaajasta on P-K:sta yksi aikaisempi havainto: 15.8.1979 Kon Pitkärannassa saalisteleva lintu.

***Lampiviklo** *Tringa stagnatilis* **(53,1)**

22.7. Joe Ukonlahti 1 ad p (TT)
Yksi havainto on nykypäivänä aivan normaali määrä. Havaintoajankohta poikkeaa hieman totutusta loppukevään-alkukesän esiintymisestä.

2.5.1996 Vär Sääperi 1 tp p (PH, PM)
18.5.2000 Joe Noljakka Suisto 1 jp m/p (PH)
Uudet vuosisummat: 1996 2 yksilöä ja 2000 niin ikään 2 yksilöä.

***Rantakurvi** *Xenus cinereus* **(44,1)**

18.6. Joe Ukonlahti 1 p/S (HKo, AP)

21.5.1998 Joe Noljakka Suisto 1 N (PH)
Vuoden 1998 saldo nousee peräti 3 yksilöön.

***Leveäpyrstökihu** *Stercorarius pomarinus* **(11 vuodesta 1997,5)**

12.5. Joe Linnunlahti 1 va 2 tu NNE (KLi)
16.5. Joe Ukonniemi 1 va NW (KLi, AP, AN, VT)
6.10. Rää Vuoniemi 1 ad va SE (HKo, JaV, VT, AJ)

***Tunturikihu** *Stercorarius longicaudus* **(6,3)**

19.5. Kit Muljula 1 ad NE (MH)
15.9. Rää Vuoniemi 1 1kv SSE 06:20 (PZ, VT)
15.9. Joe Noljakka Suisto 1 ad SE 10:09 (UP)

***'Tuhkaselkälokki'** *Larus fuscus heuglini/intermedius/graellsii* **(37 vuodesta 1997,5)**

18.4. Joe Rantakylä 1 jp p (KLi, AP)
28.4. Joe Kontiosuo 1 +2kv p (PH, Rauno Keltanen, RJ)
20.6. Joe Kontiosuo 1 2kv p (KLi)
6.7. Joe Kontiosuo 1 ad p (KLi)
11.8. Joe Pielisjoensuu 1 ad p (PZ)
Tämä mielenkiintoinen ja selkeästi erotettava lokkimuoto kärsii valitettavasti edelleen ilmoittamisvajeesta!

19.–20.4.1996 Joe Kontiosuo 1 ad p (PH ym.)
26.–29.4.1996 Joe Karsikko 1 ad p (PH) aikaisemmin ilmoitetun lisäksi
25.4.1997 Joe Karsikko 1 ad p (PH, Aarne Wahlgren) aikaisemmin ilmoitetun lisäksi
5.5.1998 Joe Noljakka Suisto 1 ad p (PH)
9.5.1998 Joe Utra 1 ad p (PH, Matti Kapanen)
28.4.2000 Joe Kontiosuo 2 ad 1 3kv p (PH, Matti Kapanen ym.)
Uudet vuosisummat: 1996 2, 1997 10, 1998 6 ja 2000 7 yksilöä.

***Räyskä** *Sterna caspia* **(37,1)**

25.6. Out Vuonos 1 ad p/ENE (LV)

***Pikkutiira** *Sterna albifrons* **(5,1)**

15.6.2001 Out Laikanlahti 1 p (PM, Raija Ronkainen)
Vasta kuudes Pohjois-Karjalassa tavattu lilliputtitiira. Laji onkin kaikkialla sisämaassa varsin vähälukuinen vieras.

****Valkosiipitiira** *Chlidonias leucopterus* **(2,1)**

13.–17.6. Eno Rahkeenvesi Koidanlampi 1 +2kv jp (KLi, Seppo Leppänen, Jari Nummelin ym.)
Kautta aikain kolmas havainto Pohjois-Karjalasta tästä hienon hienosta tiiralajista.

***Etelänkiisla** *Uria aalge* **(9,1)**

23.5.1996 Kes Rasti 1 jp N (PH)

Sepelkyyhky *Columba palumbus*

17.2. Joe Pilkko 1 (PZ). Havainto tarkastettu poikkeuksellisen ajankohdan vuoksi.

***Kuningaskalastaja** *Alcedo atthis* **(13,4)**

6.4. Joe Karsikko Pielisjoki 1 p (PZ,

TZ ym.)
22.–30.4. Vär Uusikylä Jänisjoki 1 p (PZ, Päivi Suo-Yrjö, Anitta Välimäki ym.)
3.6. Lie Jongunjoki 1 (Hannu Kupiainen)
9.6. Kii Huhtilampi Jänisjoki 1 p (ML, HPö, Hannu Räsänen)
Neljä yksilöä neljältä eri paikalta on maakunnassa erittäin hyvä esiintyminen.

*Sininärhi *Coracias garrulus* (3,0)

28.7.1974 Kes Rasti 1 ad p (Kai, Maija ja Pentti Suomela)
ARK tarkasti pyynnöstä tämän vanhan, jo aikaisemmin v. 1995 katsauksessa julkaistun havainnon (Pursiainen & Zetterberg 1997). Laji on taantunut jatkuvasti ainakin levinneisyysalueensa pohjoisosissa, esim. Virossa ja muissa Baltian maissa. Tästä johtuen sininärhiä nähdään Suomessa nykyisin entistä harvemmin, ei välttämättä edes vuosittain. Kaikkiaan laji on nyt tavattu kolmesti Pohjois-Karjalassa: 25.6.1965 Joensuussa, 28.7.1974 Kesälahdella ja 29.5.1999 Värtsilässä.

Viitatiainen suoritti ensiesiintymisensä Pohjois-Karjalassa Rääkkylässä. RK hyväksyi tulkinnan kahdesta yksilöstä. © *Kimmo Nevalainen*

*Sitruunavästäräkki *Motacilla citreola* (9,1)

25.5.–2.7. Vär Sääperi 1 ad k p (Petri Nikupaavo, Jukka Piirainen, Marko Pohjoismäki).
Tämä koiras pesi paikalla keltavästäräkkinaaraan kanssa.

Vuorihemppo on jokavuotinen, mutta aina harvalukuinen vierailija ja läpimuuttaja. © *Roni Väisänen*

*Mongolian-/iso-/nummikirvinen *Anthus godlewskii/richardi/campestris* (12,1)

4.10. Kit Kyyrönniemi 1 WNW (MH)
Lajinimen jäljessä oleva luku sisältää kaikki lajilleen määrittämättä jääneet suuret kirviset. Siis nimikkeet *Anthus godlewskii/richardi/campestris* ja *Anthus godlewskii/richardi*.

**Ruostepääsky *Hirundo daurica* (0,1)

24.5. Toh Peijonniemenlahti 1 p (Mika I. Koskinen, TK ym.)
Uusi laji maakunnalle! Ensihavainto Suomessa 1976, sitten havaintoja muutaman vuoden välein ja nykyisin havaitaan lähes vuosittain enimmäkseen aivan eteläisimmässä osassa maatamme (Luoto ym. 2002)

***Sinipyrstö** *Tarsiger cyanurus* **(26,3)**

2.6.–15.7. Lie Kontiovaara Vankonvaara 1 ad k 2 2kv k Ä (Pertti Tolvanen, EL ym.)

28.6.1997 Nur Uuronrotko 1 2kv k Ä (PH)
28.–29.6.1997 Nur Paistinvaara 1 2kv k Ä (PH, HPö, ML ym.)
30.6.1997 Lie Päävaara 1 2kv k Ä (PH, HPö)
6.6.1998 Lie Haapahaasianvaara 1 2kv k Ä (PH, HPö, ML)
Vuoden 1997 summa on täten peräti 13 ja 1998 summa 7 yksilöä.

***Mustaleppälintu** *Phoenicurus ochruros* **(12,3)**

7.4. Lie Rantala Lampela 1 n/2kv k p (JH)
25.4. Joe Noljakka Kuuselantie 1 k 2kv Ä (AL ym.)
7.6. Rää Tainio 1 ad k p (TMa)
Edellisvuoden vuosiennätys (2 yks.) parani taas yhdellä.

***Sepelrastas** *Turdus torquatus* **(19,1)**

22.4. Vär Uusikylä 1 n N (PH)
Edelliset havainnot parin vuoden takaa vuodelta 1998.

****Viirusirkkalintu** *Locustella lanceolata* **(16,3)**

25.–27.6. Lie Vuonislahti Hassilanluhta 1 k Ä (Kari Jaskanen, EL, JH, Henry Laine ym.)
3.–4.7. Rää Varpasalo Kähkölä 1 k Ä (v) (MH)
14.7. Vär Uudenkylänlampi 1 k Ä (ä) (HKi)

2.7.1993 Pyh Pärnä 1 k Ä (MH, AP, JP, PZ ym.)
Edellisvuoden huikeasta ennätysesiintymisestä (7 yks.) jäätiin jälkeen, mutta kolme on silti toiseksi paras vuosisumma kautta aikain. Vuoden 1993 havainto nostaa ko. vuoden summan kahteen yksilöön.

****Pikkukultarinta** *Hippolais caligata* **(34,12)**

7.–16.6. Kon Iiksenniitty Iiksenjoentie 3 k Ä (HKo, Mika Ohtonen ym.)
7.–28.6. Vär Uudenkylänlampi 1 k Ä (ä) (HKi, MH)
8.–9.6. Kii Huhtilampi Kemppaanjoki 1 k Ä (Andreas Linden, Jaakko Aarniala, Frans Silvenius ym.)
9.6.–2.7. Kon Lehmo k Ä (video, v, r) (Mika & Aarne Ohtonen, Jouni Riihimäki ym.)
14.6. Vär Savikko 1 k Ä (ä) (HKi, AP, KLi ym.)
14.6. Vär Sääperi 1 k Ä (Marko Dahlman, Hilkka Vasamaa)
14.6. Tuu Huosionvaara 1 k Ä (Juha Piipponen)
14.– n. 25.6. Rää Oravilahti 1 k Ä (MH, Hannu Eskonen ym.)
15.–22.6. Pyh Rasivaara 1 k Ä (ä) (HKo, VT, PM ym.)
24.–27.6. Kon Lehmo 1 (Mika Ohtonen, Chris Batty, Lee Evans ym.)

21.6.2000 Rää Oravilahti 1 k Ä (MH)
Kon Lehmon havainnot saattanevat (?) koskea samaa yksilöä, mutta RK:n tulkintaa mukaillen ne on tässäkin tulkittu eri linnuiksi. Toinen uskomattoman hyvä caligatavuosi peräkkäin. Todennäköisesti laji onkin jo hyvin vähälukuinen mutta säännöllinen pesijä Karjalan kunnailla.

***Taigauunilintu** *Phylloscopus inornatus* **(27,1)**

4.10. Kon Isosuopolijärvi 1p (PM, Jorma Auvinen)
Edelliset, peräti kolme havaintoa, vuodelta 1999.

***Hippiäisuunilintu** *Phylloscopus proregulus* **(12,0)**

29.9.1999 Rää Haapasalmi 1 p (MH)

****Viitatiainen** *Parus palustris* **(0,2)**

20.11.2001–27.1.2002 Rää kirkonkylä 2 (PZ, TMa, MMa ym)
Uusi laji maakunnalle! Viitatiainen on syksyn ja talven laji, jonka havainnot näyttäisivät olevan maassamme lisääntymään päin.

****Nokivaris** *Corvus corone corone* **(1,0)**

5.6.1999 Nur Keskusta Pienvenesatama 1 p (Andreas Lindén, Jukka Salokangas, Tuomo Toivanen)
4.7.1999 Nur Keskusta Pienvenesatama 1 p (Heikki ja Leena Luoto)
Havainnot koskevat samaa lintua, joka on tiettävästi viihtynyt samalla paikalla jo useita vuosia ennen tätä, ja myös tämän jälkeen. Lintu pesi tavallisen variksen kanssa, ja 4.7. ruokki ainakin kolmea risteymäpoikasta. Tämä on ensimmäinen RK:n hyväksymä havainto Pohjois-Karjalasta. Tästä linnusta on aiemmin ARK-katsauksessa julkaistu havainto nimikkeellä nokivaris/risteymä (Zetterberg 2001). Nyt siis lisätietojen pohjalta RK on hyväksynyt kaksikin ilmoitusta linnusta.

***Vuorihemppo** *Carduelis flavirostris* **(33,9)**

16.2.–31.3. Joe Kontiosuo 3 p (JaL, Timo Vesterinen, PZ ym.)
7.4. Vär Uusikylä Hopeakallio 3 Ä p (HKi)
7.4. Joe Hasanniemi 2 N (PH)
14.4. Lip Käsämä 1 p (VJ)
Enemmän vuorihemppoja on tavattu vain vuonna 1997, jolloin nähtiin 13

Pikkusirkusta ei tehty vuonna 2001 yhtään havaintoa. © *Roni Väisänen*

yksilöä.

*Pikkusirkku *Emberiza pusilla* (31,0)

31.5.1998 Joe Noljakka Suisto k Ä (PH)
Vuonna 2001 jäätiin ilman pikkusirkkua, mikä ei varmaankaan kuvaa lajin asemaa maakunnassa. Pikkusirkku viihtyy biotoopeissa, joihin suuntautuu vähänlaisesti retkeilyä, ja lisäksi lajin normaali laulukausi on varsin lyhyt. Parhaiten sirkkuja löytyisi soiden laitamilta ja "rääseiköistä" karkeasti toukokuun lopun ja kesäkuun puolivälin välisenä aikana. Toki pariutumattomia laulavia koiraita voi löytää myöhemminkin.

*Kultasirkku *Emberiza aureola* (12 vuodesta 1996,3)

24.5. Joe Noljakka Suisto 1 Ä (PH)
11.6. Kon Iiksenniitty 1 2kv k ja 14.6. alkaen 2 2kv k (KLi, JaL, Mika Ohtonen ym.)
24.6.2000 Kit Päätyenlahti 1 Ä (PH, HPö)
Päivämäärätarkennus. Lintu on jo julkaistu vuoden 2000 katsauksessa ajalla 3.-5.7.

Hylätyt harvinaisuushavainnot

***Pikku-uikku** *Tachybaptus ruficollis*
10.2. Lip Viinijärvi 1

****Pikkukotka** *Hieraeetus pennatus*
21.8. Kit Kyyrönniemi 1

****Arosuohaukka** *Circus macrourus*
7.5. Kit Puhos 1 ad k
4.9. Kit Suontaus 1 2kv n

***Niittysuohaukka** *Circus pygargus*
13.5. Vär Niirala 1 +2kv n S

***Tunturikihu** *Stercorarius longicaudus*
21.5. Lie Lampela 2
22.5.1998 Kes Rasti 1 ad jp +3kv

***'Tuhkaselkälokki'** *Larus fuscus heuglini/intermedius/graellsii*
16.7. Joe Kontiosuo 1 ad

****Idänkäki** *Cuculus saturatus* (,)
20.5. Lie Savijärvi – Tolkee 1 Ä, maallikkohavaintojen mukaan jo 17.–19.5. Rariteettikomitea on päätöksessään (Luoto ym. 2002) hylännyt kaikki Suomesta ilmoitetut idänkäkihavainnot. Laji siis poistuu Suomen ja Pohjois-Karjalan listoilta.

Käenpiika *Jynx torquilla*
22.9. Joe Eteläkatu 1 Ä
Havainto tarkistettu poikkeuksellisuutensa vuoksi.

****Nummikirvinen** *Anthus campestris*
26.9. Kit Hatunvaara 1

***Sinipyrstö** *Tarsiger cyanurus*
29.6. Kii Kirkonkylä 1 Ä

***Mustaleppälintu** *Phoenicurus ochruros* ()
23.7. Kii Heinävaara 1 n p

****Viirusirkkalintu** *Locustella lanceolata* (8,7)
22.6. Kon Paihola 1 Ä

***Pikkusirkku** *Emberiza pusilla*
25.5. Joe Noljakka Suisto 1 p
31.5. Joe Linnunlahti 1 ä m

6.6.1998 Lie Sammallampi k Ä

Harmaahaikaroiden määrä tuntuu kasvavan vuosi vuodelta Pohjois-Karjalassa. © *Roni Väisänen*

Vähälukuiset lajit

Harmaahaikara *Ardea cinerea* (301,67)

17.4. Out Sysmäjärvi 2 p/m (LV)
19.4. Kes Totkunniemi 1 NE (HC)
20.5. Joe Noljakka Suisto 1 m (KLa)
2.6.–12.8. Rää Saviniemi 1 p (MMa, VMa, TMa)
xx.6.–xx.7. Kes Tasapää Siikasaari 1-3 p (Voitto Valtanen/HKi)
11.7. Kit Päätyenlahti 1 NE (TI), 14.8. 1 p (TI)
12.7. Toh Jänisjoki Kattilakoski 1 p/kiert (Perttu Kivivuori ym./HKi)
17.7. Joe Noljakka Suisto 1 NW/W (Matti Kapanen, UP), 7.8. 1 p (JaV, ANy), 4.9. 1 1kv m/p/W 08:35 (UP)
19.7. Ilo Ilomantsinjärvi 2 NE (Tuomas Lukkarinen)
20.7. Tuu Hoilola Saaroinen 3 kiert/N (MPe)
20.7.–20.8. Kit Piimäjärvi 1 p (Pirjo Rinne/HKi)
21.7. Kon Aavaranta 1 (PM, Jorma Auvinen)
23.7. Joe Linnunlahti 1 WNW, 1 SSW/W (KLi)
26.7.–1.8. Lie Kylänlahti Honkalanpää 1 p (anon.)
29.7. Out Vuonos 2 p (LV)
xx.7.–26.8. Toh Saario Pitkälampi 1 p/S (Markku Heikkinen, HKi ym.)
xx-7.–xx.8. Kit Kangasjärvi max. 4 p (Hannu Nykänen)
1.8. Tuu Hoilola Saaroinen 1 p (MPe)
1.8. Kon Pitkäranta 1 kiert/S (ANy), 10.–13.8. 2 1kv p (ANy, AJ, JVe ym.), 13.8. 1 ad p (KLi, AN, ANy), 21.8. 1 m/p (TI)
3.–10.8. Lip Viinijärvi Särkijärvi 1 p (Mikko Pitkänen, Heli Oja, JaL)
5.–6.8. Out Vuonos 1 p (LV), 8.8. 2 W/p/NW (AV), 10.8. 1 1kv W (AV), 11.8. 1 p (AV), 16.8. 3 S (LV), 22.8. 1 1kv p (KLi, AN, VT)
6.8. Lip Ylämylly 1 kiert (VJ)
7.8. Joe Kontiosuo 1 p/NW (PZ)
8.8. Rää Vuoniemi 1 SSE (PZ)
14.8. Kit Pyhäjärvi Pölkkysalmi 1 p (Henriikka Simola/PZ)
15.8. Kon Kulho Pöllönlampi 2 p (Eeva Pukkala/AL)
17.8. Lie Kylänlahti 2 kiert (Tiina Ihalainen/AK)
20.8. Kit Piimäjärvi 1 p (Pirjo Rinne/HKi)
22.8. Nur Kuokkastenkoski 2 p/kiert (K.-P. Pirtonen/AK)
25.8. Juu Pielinen Larinsaari 1 p (Jari Lehikoinen/PZ)
26.8.–2.9. Vär Sääperi 1 p (HKo, MPe, HKi)
27.8.–1.9. Lie Riikolanlampi 1 p (JH)
31.8. Pol Huhmari Hiekkasaaret 1 p (HH, M. Leppä ym.)
xx.8. Toh Jänisjoki 1 p (Hannu Huotari/HKi)
3.9. Lie Kevätlahti 1 p (JH)
3.–21.9. Joe Paritsanlahti 1-2 p (monet)
4.9. Joe Linnunlahti 1 1kv WNW 08:31 (KLi)
19.9. Joe Karsikko Iiksenjokisuu 1 kiert (JaL)
Ainakin Joe Linnunlahden ja Suiston havainnot 4.9. koskevat samaa yksilöä. Muissakin havainnoissa saattaa olla jonkin verran päällekkäisyyttä, mutta tuskin kovin monen havainnon kohdalla. Harmaahaikarahavaintojen määrän kasvu on ollut parina viime vuonna huimaa. Vuonna 1999 havaittiin 27, vuonna 2000 peräti 103 ja nyt 2001 67 Ardeaa.

11.–20.8.2000 Vär Sääperi 1 1kv p (PH)
Päivämäärätarkennus edellisessä katsauksessa jo julkaistuun havaintoon.

Kattohaikara *Ciconia ciconia* (157,36)

26.–27.4. Kes Totkunniemi 2 p 08:30 (Leena Hannonen ym.)
27.4. Kes Kousa 8 p 08:00–11:15 (Tuomo Loikkanen)
27.4. Kes Totkunniemi 5 S 12:40 (HC)
27.4. Toh Tammalahti 2 S 12:30 (HKo, AP)
27.4. Toh Jouhkola 3 p 13:00 (TE/HKi)
27.4. Vär Sääperi 2 E 15:35 (HKo, AP)
29.4. Vär Sääperi 2 p aamu (Harri Miettinen, PZ, HaL ym.)
29.4. Lip Ahonkylä 1 SE 12:50 (LV, TK ym.)
1.5. Lip Ahonkylä 4 N (KN)
2.5. Juu Ahmovaara Ruunasuo 5 p (J. Leppänen/HL)
5.5. Lip Roukalahti Haiskuntie 2 ad p (Böök, Kauko Rouhiainen, PP ym.)
20.5. Kes Leveäkivi 1 N (KM)
27.5. Kit Hatunvaara 1 NW klo 20.00 (MH)
xx.6. Kit Kiteenlahti 3 p (maallikko/MH)
Ryntäyspäivän 27.4. havainnot koskevat 17 yksilöä, Kes Kousan ja Totkunniemen havaintojen on tulkittu koskevan samaa parvea. Kaikkien aikojen suurin määrä, vuonna 1995 tavattiin 26 yksilöä. Roukalahden linnut kantoivat jopa risuja ladon katolle!

Merihanhi *Anser anser* (135,12)

6.4. Kon Pitkäranta 1 kiert (ANy)
7.4. Joe Noljakka Suisto 1 NE (AL, OG, PZ ym.)
14.4. Lip Ahonkylän pellot 1 p (PZ, Päivi Suo-Yrjö ym.)
14.4. Lip Ristonkangas 1 p (VJ)
16.4. Out Sysmäjärvi Jakaranniemi 1 p (Heljä Leivo)
20.4. Lip Siikakoski 1 p (UP)
22.4. Vär Sääperi 1 p (PZ, Päivi Suo-Yrjö, Anitta Välimäki ym.)
23.–24.4. Toh Peijonniemenlahti 1 p (HKi, AP, KLi ym.)
23.4. Vär Uudenkylänlampi 1 SE (KLi, AP)
25.4. Toh Valkeasuo 1 p (KLi, HKa)
29.4. Joe Kontiosuo 1 NW (AP)
5.5. Kit Päätyenlahti 1 m (MH, KLi,

MPe)
13.5. Joe Noljakka Suisto 1 kiert (PH, UP)
16.5. Joe Noljakka Suisto 1 m (PM, VT, KLa ym.)
24.–26.5. Out Sysmäjärvi 1 p (LV, PH)
13.6. Vär Sääperi 1 p (Sami ja Juha Piipponen)
Liperin-Outokummun havaintojen 14.–20.4. tulkittiin koskevan samaa alueen hanhipelloilla kiertelevää yksilöä. Samoin Suiston toukokuiset havainnot on tulkittu yhdeksi yksilöksi. Ennätysvuotena 2000 tavattiin 20 yksilöä.

29.4.1996 Vär Uudenkylän pellot 1 p (PH, KLe)
30.4.1998 Toh Valkeasuo 2 p (PH, HPö)
Uudet vuosisummat: 1996 9 ja 1998 18.

Kattohaikaralla oli hyvä esiintyminen vuonna 2001. © *Roni Väisänen*

Harmaasorsa *Anas strepera* **(107,11)**

18.–20.4. Lip Papelonsaari 1 k 1 n p (KLi, AP, MH)
20.4. Lip Kokonlampi 1 k 1 n p (HaP, JuH)
27.4. Kit Kytänniemen silta 2 k 2 n (KLi, MPe, HKo ym.)
6.5. Joe Noljakka Suisto 1 k p (KLa, KLi, PH ym.)
6.–22.5. Lip Särkijärvi 1 k p (HM, Mirja Hyttinen, HKo)
11.5. Val Kalliojärvi 1 k 1 n p (Katri Kokkonen/HKo)
23.6. Vär Sääperi 1 k p (PM, Raija Ronkainen)
Liperin Papelonsaaren ja Kokonlammen havaintojen tulkittu koskevan samoja yksilöitä. Vuoden 1995 (17 yksilöä) jälkeen kaikkien aikojen toiseksi paras esiintyminen.

2.5.1996 Toh Valkeasuo 1 k 1 n p (PH, PM, VJ)
11.5.1996 Out Sysmäjärvi Lahdenjoensuu 1 k 1 n (PH ym.)
24.4.2000 Joe Linnunlahti 1 k 1 n p (HKo, KLi ym.)
Sysmäjärven 1996 havainnon tulkitaan koskevan samoja yksilöitä kuin Sysmäjokisuusta julkaistut 2 k 2 n 13.5.96. Saadun lisätiedon mukaan Linnunlahden 2000 pari oli eri yksilöitä kuin aikaisemmin Joensuusta samalta päivältä julkaistu pariskunta.
Uudet vuosisummat: 1996 12 ja 2000 samoin 12.

Mustatiiroja tavattiin neljän kunnan alueella. © *Roni Väisänen*

Allihaahka *Polysticta stelleri* **(463,8)**

14.5. Lie Kevätniemi 1 k 1 n p 20:50–21:50 (PT, AK)

14.5. Joe Marjala 1 k 1 n p 21:00–22:00 (UP, KLa, HaL ym.)
21.5. Joe Noljakka Suisto 1 k m (PM, JM)
30.5. Toh Peijonniemenlahti 1 k p (Olavi Saaristo, MPe)
11.12. Lie Kaarisillan sula 1 n p/m (PT)
17.12. Lie Nurmijärvi Puuruunjoki 1 n p (Reijo Kejonen)
Parvien puuttumisen myötä viimeaikaista vähäisempi esiintyminen, joka kuitenkin ajoittui normaalisti: pääosa toukokuussa ja jokunen joulukuussa.

Haarahaukka *Milvus migrans* **(143,12)**

24.4. Toh Peijonniemenlahti 1 NW 15:05 (HKi)
24.4. Kon Varparanta 1 E 15:15 (PM, Jorma Auvinen)
1.5. Rää Vuoniemi 1 kiert (Pertti Tyni)
9.5. Joe Kontiosuon jäteasema 1 p (RJ)
11.5. Joe Kontiosuon jäteasema 1 2kv p (HKo, KLa, KLi ym.)
23.5. Kit Päätyenlahti 1 NW (MH)
29.5. Kon Pitkäranta 1 m (PH, AN)
30.6. Joe Kontiosuon jäteasema 1 2kv p (HKo)
4.7. Toh Peijonniemenlahti 1 p (Jari Päärni)
29.7. Lie Patvinsuo Suomunjärvi 3 p (MT)
4.8. Lie Patvinsuo Suomunjärvi 2 p (PT)
17.8. Joe Linnunlahti yliopisto 1 W (PZ, HH)
18.8. Lie Patvinsuo Suomunjärvi 1 ad p (Harri Miettinen/PZ)
19.8. Lie Patvinsuo Suomunjärvi 1 p (AN)
Joe Kontiosuon toukokuisten havaintojen on tulkittu koskevan samaa yksilöä. Lie Suomunjärven havainnot, joiden on tulkittu koskevan minimiperiaatteen mukaisesti enintään kolmea yksilöä, viittaavat pesintään alueella.
3.5.1997 Vär Uudenkylän pellot 1 NNW (PH, KLe)
Uusi summa vuodelle 1997 on 15 yksilöä, mikä merkitsee lajin parasta esiintymistä kautta aikojen.

Heinäkurppa *Gallinago media* **(134,9)**

18.5. Vär Patsola Kangasojanpelto 1 Ä p (HKi)
25.8. Joe Noljakka Suisto 1 p pitkosten viereisellä niityllä (PZ)
26.8. Vär Savikko 1 p (KLi)
29.–31.8. Joe Linnunlahti ravirata 1 p (KLi, UP, HKo)
1.–2.9. Joe Noljakka Suisto 1 p kahlaajalietteellä ja niityllä (UP, PZ)
4.9. Joe Marjala 1 p/SE (VT)
7.9. Joe Linnunlahti ravirata 1 p (KLi, KLa, AP ym.)
19.9. Joe Noljakka Suisto 1 p uloimmassa saarekkeessa avoveden äärellä (PZ)
21.9. Rää kk Meteli 1 p (VMa, TMa)
Suiston erilliset havainnot on tulkittu eri yksilöiksi, Linnunlahdelta tulkittu kaksi eri yksilöä. Edeltäneen nollavuoden jälkeen taas kymmenkunta havaintoa. Lajin heilahteleva esiintyminen maakunnassa jatkuu.

Mustapyrstökuiri *Limosa limosa* **(117,8)**

28.4. Toh Tammalahti 1 p/NW (KLi, MPe, Harri Miettinen ym.)
29.4. Vär Hopeakallio 1 m/p (PZ, HaL, KLi ym.)
24.5. Kon Pitkäranta 1 p (Tommi Nyman ym.)
24.5. Vär Sääperi 1 SW/p (Mika-Ilari Koskinen)
25.5. Kes Mäntyniemi 1 p (Kai Suomela)
29.5. Kit Päätyenlahti 1 k p/E (HKo, HM)
n.15.6. Kit Partiissuo 1 k 1 n p soidintaen (Metsähallitus-Tuula Kurikka/PH)
4.–5.5.1996 Vär Uudenkylän pellot 1 jp k p (PH) aiemmin ilmoitetun naaraspukuisen lisäksi.
12.5.2000 Joe Noljakka Suisto 2 S (PH)
Uudet vuosisummat: 1996 7 ja 2000 13.

Mustatiira *Chlidonias niger* **(106,6)**

3.6. Pol Matkalahti 1 p (TT/PZ)
9.6. Toh Peijonniemenlahti 1 p (Harri Miettinen ym.)
13.–14.6. Eno Koidanlampi 1 p (SL)
14.6. Joe Noljakka Suisto 2 ad jp p (PZ, AJ)
14.6. Pol Matkalahti 1 p (RT)
15.6. Pol Matkalahti 2 p (ML/HPö)
28.6. Pol Matkalahti 1ad vp p (KLi, VJ)
1.7. Pol Matkalahti 2 p ruokintalennossa (HPö)
Joe Suiston linnut kantelivat innokkaasti aivan lintutornin edessä pikkulokkiyhdyskunnan lomassa pesänrakennustarpeita ja toinen yritti kipaista toisen selkäänkin! Valitettavasti vesi pian laski ja koko poppoota ei sen koommin tavattu. Pol Matkalahden erittäin vahvasti pesintään viittaavien havaintojen on tulkittu koskevan kahta yksilöä.

14.6.1998 Pol Matkalahti 2 p pesivää (PH) Lisätietoa aikaisemmin julkaistuun.
Vuoden 1998 uusi summa on 7 yks.

Uuttukyyhky *Columba oenas* **(97 vuodesta 1988,18)**

30.3. Kes Marjoniemi 1 N (KM)
30.3. Ilo Lylykoski 1 p (PP)
6.4. Out Alavi 1 p (LV)
7.4. Joe Noljakka Suisto 1 W (PZ)
7.4. Joe Kuhasalo 2 p (JLe)
13.4. Lip Ahonkylä 2 p (VJ)
15.4. Lip Ristonkangas 1 p (VJ, JuH, HaP)

Kangaskiuruja tavattiin yli 20 yksilöä, joten laji lienee vahvistamassa jalansijaansa maakunnassa. © *Roni Väisänen*

16.4. Lip Heponiemi 1 p (VJ)
18.4. Lip Ahonkylä 1 p (KLi, AP)
24.4. Kon Riihikangas 1 kiert (PM, Raija Ronkainen)
25.4. Vär Sääperi 1 p (KLi, PH, MH ym.)
27.4. Toh Valkeasuo Jylmä 1 p (HKo, AP)
23.5. Kon Pilkko Marjosärkäntie 2 p (UP)
24.5. Kon Pilkko Marjosärkäntie 1 p/SE (UP)
28.8. Joe Noljakka Suisto 2 SE (UP)
Joe Pilkon havaintojen on tulkittu koskevan kahta yksilöä. Vuosina 1990–2000 havaittiin 5–13 yksilöä/vuosi. Vuoden 2001 esiintyminen 18 yksilön voimin on siten viime aikojen paras.

8.4.1996 Kes Mäntyniemi 2 E (PH, Jouko Räsänen)
25.4.1996 Vär Uudenkylän pellot 3 p (PH, Aarne Wahlgren)
Värtsilästä on aikaisemmin julkaistu 2 yksilöä 23.4.1996, jotka tulkitaan samoiksi kuin tässä ilmoituksessa. Uusi vuosisumma 1996 on 13 yks.

Turkinkyyhky *Streptopelia decaocto* **(47,4)**

5.5. Toh Saario 1 p (Matti Kapanen)
28.5. Vär Pykälävaara 1 p/NW (HKi)
31.5. Kon Kotalahti 1 Ä p (PM)
24.6. alkaen Kes Totkunniemi 1 Ä p (HC, Riitta Aittomäki)
Viime vuosien parhaita esiintymisiä neljällä yksilöllä. Saman verran havaittiin myös vuonna 2000.

Turturikyyhky *Streptopelia turtur* **(85,1)**

15.9. Lie Nurmijärvi 1 p (Seppo Pasanen/HH)
Heikosti menee turturilla edelleen. Laji on hävinnyt myös takavuosien pesimäalueilta Etelä-Karjalasta lähes kokonaan.

Harjalintu *Upupa epops* **(45,1)**

29.–30.9. Pol Horsmanaho 1 p (Sylvi Tuovinen/TN, KLi, VJ)

Harmaapäätikka *Picus canus* **(115 vuodesta 1997,15)**

xx.12.2000–7.3.2001 Vär Tervavaara 1 k p (Eila Tuupainen/HKi)
xx.12.2000–xx.1.2001 Kes Leveäkivi 1 n p (KM)

Pikkusieppo kuuluu harvalukuiseen pesimälinnustoomme. © *Roni Väisänen*

xx.12.2000–1.4.2001 Kes Leveäkivi 1 k p r (KM)
22.12.2000–11.1.2001 Kit keskusta Teknikontie 1 p (Kotikarjala-lehti). Päivämäärätarkennus jo edellisessä katsauksessa julkaistuun havaintoon (Zetterberg 2001).
1.–3.1. Vär Kenraalinkylä 1 n p (Raija Väänänen/HKi)
20.1. Kes Leveäkivi 2 k + n (KM)
20.–28.1. Lie Kontiovaara Murtojärvi 1 n p (Yrjö ja Leena Kovalainen/Keijo Nuutinen)
1.2. Kit Keskusta 1 p (KM)
4.3. Vär Savikko 1 k p (HKi)
5.4. Toh Akkala 1 n p (Mirja Tahvanainen/HKi)
7.4. Vär Patsola 1 k Ä (HKi)
8.4. Kes Mäntyniemi 1 k Ä (KLi, AP, PH, HPö, AO)
8.4. Kes Hovinmäki 1 Ä (PZ, AL)
15.5. Kes Villala 1 k Ä (KM)
25.9. Kit Hatunvaara 1 p (MH)
28.9. Pol Ruvaslahti Varonen 1 n p (JaL)
5.10. Kit Kyyrönniemi 1 NW (TI)
11.10. Kit Hatunvaara 1 p (MH ym.)
19.10. Kon Riihikangas 1 p (PM)
21.10. Joe Noljakka Suisto 1 NW (M. Kapanen, UP)
Kit Keskustassa ja Kit Hatunvaaralla tehtyjen havaintojen on kummankin tulkittu koskevan yhtä lintua. Samoin Kesälahden havainnot 8.4. on tulkittu koskevan samaa koirasta. Joka tapauksessa muutamaa edeltävää vuotta heikompi esiintyminen. Toukokuun puolivälistä Kesälahdelta oleva havainto voisi viitata pesintäänkin Pohjois-Karjalassa. Joulukuun 2000 havainnot on laskettu ko. vuoden saldoon, joka nousee siten 42:een.

Valkoselkätikka *Dendrocopos leucotos* (121,14)

15.3. Kon/Pol Höytiäinen 1 k 1 n p Ä (HH, AL)
25.3. Kit Suoparsaari 1 (KA)
3.4. Pol/Lip Viinijärvi 1 k p (AL)
13.4. Lip ”reviiri X” 1 k 1 n p (VJ)
14.4. Kes ”tikkametsä X” 1 p (KLi)
26.–29.4. Vär Sääperi 1 p (PZ, HKi)
3.6. Pol/Lip Viinijärvi 1 iso poikanen pesäkolon suulla (AL)
25.6. Kes Varmonniemi 1 k 1 n 1 juv (AL)
26.7. Rää Vänskänsalmi 1 k m (TMa)
6.10. Kit Kyyrönniemi 1 W (MH)
7.10. Joe Höylas 1 1kv k r (AL, OG, Jyri Latja, Risto Lammin-Soila)
9.10. Kes 1 Ä (TI, KM)
21.10. Joe Noljakka Koivulantie 1 n p (Pertti Huttunen)

Minimimenetelmällä tulkittuna kyseessä lienee 14 yksilöä (max. 17), mutta tulkinta on tämän lajin kohdalla hieman hankalaa ilmoitettujen paikkojen ollessa (perustellusti) epätarkkoja.

Kangaskiuru *Lullula arborea* (63,23)

1.4. Vär Niirala 1 p (HKo, KLi, AP, MPe, HKi)
5.4. Kes Mäntyniemi 1 W (KLi, KM, AP)
7.4. Kon Riihikangas 1 m (PM)
8.4. Kes Mäntyniemi 1 W (KLi, KM, AP)
8.4. Kes Hovinmäki 1 S (PZ, AL)
9.–27.4. Kes Leveäkivi 1 Ä p (KM)
9.4. Kes Mäntyniemi 1 p (KM)
21.4.–16.6. Kon Lehmo Jaamankangas 2 k 1 n Ä p (KLe, TK, KV, JVe, JH, UP, T. Lehtilä)
29.4. Kon Kulho Ilomantsintie 1 Ä (HKo)
12.5. Lip Ylämylly Jaamanlammentie 1 Ä (HaP)
21.7.–2.9. Kon Kulho Ilomantsintie ainakin 3 p (HKo)
3.8. Pol Ruvaslahti Välisärkkä 1 p (JaL)
25.8. Kes Haneli 1 (MH)
18.9. Joe Linnunlahti 1 m S/NW (KLi)
30.9. Joe Linnunlahti ravirata 2 p/NW (KLi)
1.10. Joe Linnunlahti ä1 m (KLi)
10.10. Kit Kyyrönniemi 2 W (MH, TI)
Havaintomäärät ylittivät jopa hurjaksi mainitun esiintymisen edeltävänä vuonna 2000 (20 yksilöä). Hyvin havainnoidulta Jaamankankaalta saatujen lukuisien havaintojen tulkinta on hankalaa ja summaan on otettu vain suurin kerralla ilmoitettu määrä. Osa havaintomäärästä selittyneekin edellisvuonna löydettyjen reviirien ansiokkaalla tarkastuksella. Kenties laji muutoinkin on vahvistamassa jalansijaansa maakunnassa. Hakkuuaukeilla ja siemenpuumetsiköissä viihtyvälle lajille luulisi ainakin löytyvän sopivia elinympäristöjä. Myös Kon Kulhon havainnot 29.4. ja 21.7.– 2.9. on katsottu samoja lintuja koskevaksi. Myös syysmuuttoajan havainnoissa hiljattain (erittäin) selvä lisäys: vuonna 1995 syyskaudella havaittiin kaksi yksilöä, 1996–1999 ei lainkaan ja 2000 4 yksilöä (poikue?). Syksyllä 2001 tavattu yksilömäärä oli peräti 7! Lieneekö toivoa sulolauluisen lajin palaamisesta?

Tunturikiuru *Eremophila alpestris* (272 vuodesta 1988,7)

8.4. Kit Puhos Koivikon pellot 2 p/kiert (HPö, AO, PH)
10.4. Joe Linnunlahti 1 p/NE (KLa, KLi, AP, AJ, TK)
14.4. Pyh Mulo 1 p (HPö, PH)
16.4. Kes Mäntyniemi 1 p (KLi, MPe)
7.10. Kit Hatunvaara 1 SE (PZ, TI, MH)
19.10. Vär Niirala 1 p (Harto Päivinen/HKi)
Heikosti menee tunturikiurulla. Vuoden 2000 32 havainnosta pudottiin reilusti.

21.4.2000 Vär Uudenkylän pellot 1 p (PH, KLe)

Pikkusieppo *Ficedula parva* **(189,26)**

8.5. Joe Repokallio 1 Ä (Jyri Loikkanen)
9.5. Joe Noljakka suisto 1 n-puk. (KLa)
11.5. Kii Keskijärvi Ylisniemi 1 p/m (UP)
17.5. Kes Rasti 1 k p (MH)
20.5. Joe Honkaniemi 1 Ä (PH)
21.5. Kit Huosio-oja 1 Ä (JaV)
21.5. Kit Ruppovaara 1 Ä (JaV)
21.5. alkaen Kit Makonniemi 2 Ä (JLe, EV ym.)
23.5. Kon Pyytivaara Pietarila 1 Ä (Veli-Matti Sorvari)
24.5. Joe Karhumäki 1 Ä (JLe)
30.5. Eno Kolvananuuro 1 Ä (HKa, Tanja Perkkiö)
3.6. Joe Honkaniemi 1 Ä (AP)
4.6. Toh Piilovaara 1 Ä (Kimmo Koskela, HPö)
4.–8.6. Eno Karhunsalo Lauttarinne 1 Ä (JaL)
5.6. Lip Leppälahti 1 2kv Ä (Timo Leitoma)
5.6. Joe Noljakka Höytiäisen kanava 1 Ä (UP)
5.6. Lie Autiovaara 4 Ä (TT, AN, ANy, AJ, VT)
9.6. Kii Uskalinjärvi Purola 1 Ä (HKo, PP, Philippe Fayt)
24.6. Pol Koivusaari 1 Ä (AL)
27.6. Lie Koiravaara 1 Ä (AK)
2.7. Joe Noljakka 1 Ä (VT)
20.9. Lie Koli 1 p (PKu)
Yksilömäärä on ollut vakaasti samalla vajaan 30 tasolla vuodesta 1997 lähtien. Vain 1998 38 havainnolla kohoaa muitten yläpuolelle. Usea kevätkesän lauluhavainnoista koskenee vielä muutolla olevia lintuja. Moni sentään pysyvämpääkin reviiriä ja mahdollista pesintää. Havainto Kolilta 20.9. on poikkeuksellisen myöhäinen, ja parantaakin kahdella päivällä myöhäisyysennätystä.

30.5.1998 Out Mineraali 1 Ä (PH, HPö)
16.7.2000 Joe Yliopisto 1 n-puk p (PH)

Kiitokset

PKLTY:n havaintovastaava Harri Kontkanen toimitti ARK:n käyttöön pk_lintulistalle tulleet ilmoitukset vähälukuisista lajeista, siitä kiitos! Kiitokset myös Pentti Zetterbergille katsauksen rungon kokoamisesta sekä Janne Leppäselle, joka kokosi vähälukuiset lajit harjalinnusta pikkusieppoon.

Kirjallisuus

Cederroth C. 2000. Sällsynta fåglar i Sverige 1999. SOF 2000. Fågelåret 1999. Stockholm.

von Haartman L., Hildén O., Linkola P., Suomalainen P. & Tenovuo R. 1963. Pohjolan linnut värikuvin I. Otava, Helsinki.

Kapanen M. 1979. Harmaapäätikan *Picus canus* esiintyminen talvikaudella 1977/78. Siipirikko 5 (3): 85–86.

Kivivuori H. 2000. Pikkukultarinta ensi kertaa pesivänä Suomessa. Linnut 35 (4): 33–35.

Kontkanen H. 2001. Lampivikloa etsimässä! Siipirikko 28 (3): 9.

Luoto H., Aalto T., Lindholm A., Numminen T. & Rauste V. 2002. Rariteettikomitean hyväksymät vuoden 2001 harvinaisuushavainnot. Linnut-vuosikirja 2001: 49–62.

Matero J., Miettinen J., Lehtoranta H. & Juvaste R. 1996. Pohjois-Karjalan uhanalaiset – linnustomuutosten synkeämpi puoli. Teoksessa: Kontkanen H., Hyttinen J., Günther O., Matero J., Huuskonen H. & Zetterberg P. (toim.) Pohjois-Karjalan linnut. Pohjois-Karjalan lintutieteellinen yhdistys r.y., 25-vuotisjuhlajulkaisu. Siipirikko 23 (2): 35–54.

Palviainen P. 2002. Varhaisimmat ja myöhäisimmät muuttohavainnot. Siipirikko 28 (3): 10–11.

Parviainen A. 1996. Pohjois-Karjalassa tavatut lintulajit. Teoksessa: Kontkanen H., Hyttinen J., Günther O., Matero J., Huuskonen H. & Zetterberg P. (toim.) Pohjois-Karjalan linnut. Pohjois-Karjalan lintutieteellinen yhdistys r.y., 25-vuotisjuhlajulkaisu. Siipirikko 23 (2): 7–32.

Pursiainen J. & Zetterberg P. 1997. Harvinaisuudet ja vähälukuiset lajit Pohjois-Karjalassa 1995. Siipirikko 24 (3): 3–13.

Pönkkä H. & Leivo M. 2000. Kultasirkku, pesimälinnustomme katoava kaunotar. Siipirikko 27 (1): 3–12.

Solonen T. 1985. Suomen linnusto - esiintyminen ja perusbiologiaa. Lintutieto Oy/Yliopistopaino, Helsinki.

Väisänen R.A., Lammi E. & Koskimies P. 1998. Muuttuva pesimälinnusto. Kustannusosakeyhtiö Otava ja SLY:n Lintutieto Oy, Helsinki, 567 s.

Zetterberg P. 1999a. Sinisiä hetkiä - harvinaisuudet ja vähälukuiset lajit Pohjois-Karjalassa 1997. Siipirikko 26 (1): 12–19.

Zetterberg P. 1999b. Orientin puhuri - harvinaisuudet ja vähälukuiset lajit Pohjois-Karjalassa 1998. Siipirikko 26 (4): 3–13.

Zetterberg P. 2001. Shalom Israel! – Harvinaisuudet ja vähälukuiset lajit Pohjois-Karjalassa 1999. Siipirikko 27 (4): 3–13.

Zetterberg P. 2001. Harvinaisuudet ja vähälukuiset lajit kertovat muuttuvasta linnustosta – Pohjois-Karjalan ARK-katsaus 2000. Siipirikko 28 (4): 3–15.

Höytiäisen kanavan lintuasema 2002–2005

Markku Huttunen & Ari Latja

Seuraavassa katsauksessa on kerrottu Höytiäisen lintuaseman toiminnasta neljän viime vuoden ajalta. Vuosissa on ollut suuria eroja miehitysaktiivisuudesta johtuen. Vuodet 2002–2003 olivat hiljaista aikaa, mutta parina viime vuonna toiminta on selvästi piristynyt ja varsinkin vuonna 2005 rengastusmäärissä päästiin jo lähelle Höylasin ”parhaiden aikojen” tasoa.

Hanki tasokas Olympus tai Nikon kiikari meiltä!

OLYMPUS
Your Vision, Our Future

Nikon

HELIOS
Foto Digital Studio
Koskikatu 5 JOENSUU (013) 225 991

Höylas 2002

Aseman toiminta jäi edellisvuosien tapaan vaatimattomaksi. Vakioverkot olivat pyynnissä keväällä ja syksyllä vain muutamana päivänä, lisäksi ruokintapaikoilta pyydettiin lintuja jonkin verran. Rengastuksia kertyikin 43 lajista vain 829. Pesäpoikasia ja emoja pyydettiin sentään yhteensä mukavat pari sataa. Syksyllä ympäristökeskus ja Joensuu kaupunki raivasivat ruovikkoa 12 hehtaarin alalta.

Alueelle syksyllä ilmestyneet kaksi pähkinänakkelia saatiin renkaisiin heti tammikuussa. Linnut olivat *europaea*-rodun koiras ja naaras, jotka jäivät pesimään suojelualueen koivikkoon. Poikasia ei rengastettu, mutta syksyllä saaduista neljästä nakkelista kolme oli *europaea*-rotua, ilmeisesti tämän parin jälkeläisiä. Huhti-toukokuussa pyynti oli satunnaista, ja vain toukokuun lopussa oli neljänä päivänä vakioverkkopyyntiä. Tänä aikana rengastettiin vain 73 lintua, joista mainittavampina aseman toinen metsäviklo, kolme taivaanvuohta ja kokonaista 18 pajulintua!

Pesiltä rengastettiin yhteensä 192 emoa ja poikasta, eniten perinteiseen tapaan kirjosieppoja ja talitiaisia. Lehtopöllöpari tuotti taas kolme poikasta, ja lintuaseman aikana on alueen pöntöstä rengastettu jo yhteensä 35 lehtopöllön poikasta.

Syksyllä rengastettiin syys-lokakuussa vakioverkoilla kuutena päivänä ja marraskuussa ruokintapaikoilta. Eniten saatiin ääniatrapin avulla verkkoihin houkuteltuja urpiaisia, joiden joukkoon eksyi myös yksi tundraurpiainen. Muita maininnan arvoisia ovat varpushaukka, pikkutikka ja kaksi isolepinkäistä syyskuussa, lehtokurppa ja varpuspöllö lokakuussa sekä verkoissa harvinainen harakka marraskuussa.

Rengastukset (r) Höytiäisen lintuasemalla v. 2002.

	r
Varpushaukka	1
Metsäviklo	1
Taivaanvuohi	3
Lehtokurppa	1
Lehtopöllö	3
Varpuspöllö	1
Käpytikka	7
Pikkutikka	1
Niittykirvinen	1
Punarinta	31
Leppälintu	1
Peukaloinen	1
Räkättirastas	9
Mustarastas	13
Punakylkirastas	64
Laulurastas	14
Ruokokerttunen	1
Pensaskerttu	4
Hernekerttu	2
Lehtokerttu	1
Pajulintu	20
Tiltaltti	5
Hippiäinen	3
Kirjosieppo	90
Hömötiainen	32
Kuusitiainen	2
Töyhtötiainen	2
Sinitiainen	89
Talitiainen	152
Pyrstötiainen	8
Pähkinänakkeli	6
Puukiipijä	4
Isolepinkäinen	2
Närhi	1
Harakka	1
Peippo	10
Punatulkku	45
Viherpeippo	1
Vihervarpunen	6
Urpiainen	178
Tundraurpiainen	1
Keltasirkku	2
Pajusirkku	9
Yhteensä	*829*

Höylas 2003

Lyhyestä virsi kaunis eli vuosi 2003 oli rengastusmäärältään lintuaseman historian heikoin. Lintuja käsiteltiin yhteensä 34 lajista 462 rengastusta ja 53 kontrollia. Rengastajina toimivat seuraavat henkilöt: Markku Huttunen 250 rengastusta, Juha Miettinen 166 r, Minna Kolehmainen 32 r ja Johanna Lakka 14 r.

Rengastukset (r) ja kontrollit (k) Höytiäisen lintuasemalla v. 2003.

	r	*k*
Käpytikka	4	-
Pikkutikka	1	-
Metsäkirvinen	1	-
Niittykirvinen	1	-
Peukaloinen	2	-
Punarinta	49	2
Leppälintu	2	-
Mustarastas	5	1
Räkättirastas	10	-
Laulurastas	1	-
Punakylkirastas	32	2
Ruokokerttunen	3	1
Viitakerttunen	1	-
Hernekerttu	5	-
Pensaskerttu	3	-
Lehtokerttu	7	1
Tiltaltti	2	-
Pajulintu	34	7
Hippiäinen	2	-
Harmaasieppo	1	-
Kirjosieppo	31	-
Pyrstötiainen	4	-
Hömötiainen	23	3
Sinitiainen	59	8
Talitiainen	89	19
Pähkinänakkeli	1	1
Puukiipijä	8	-
Pikkulepinkäinen	1	-
Närhi	2	-
Peippo	10	2
Urpiainen	4	-
Punatulkku	24	-
Keltasirkku	1	-
Pajusirkku	39	6
Yhteensä	*462*	*53*

Keväällä pyyntiä oli 6 päivänä ja syksyllä-talvella 16 päivänä, lisäksi kesällä suoritettiin jonkun verran poikas- ja emorengastuksia. Toukokuusta heinäkuun alkuun Höytiäisen suistolla tutkittiin pajusirkun pesimäbiologiaa.

Asemalupa heltisi lopultakin Markku H:lle, ja alkusyksystä pääsi aloittelemaan varsinaista pyyntiä, tosin aluksi tunnustellen. Rengastuksesta oli tarkoitus tulla tästä alkaen vähintään kerran viikossa tapahtuvaa, säännöllistä toimintaa.

Höylas 2004

Lintuaseman toiminta piristyi hieman muutamaan edellisvuoteen verrattuna. Lintuja pyrittiin rengastamaan säännöllisesti, vähintään kerran viikossa -periaatteella, mikä lähes onnistuikin. Osaltaan tähän vaikutti kahden tuoreen lintuasemaluvan haltijan aktiivisuus. Aseman verkkolinjoja kunnostettiin syksyllä raivaamalla kohdennetusti korkeampaa puustoa ja pensaikkoa verkkopaikkojen ympäristöstä. Toimenpiteellä pyrittiin osittain palauttamaan verkkolinjojen alkuperäinen tila lintujen liikkumista ohjaavana johtolinjana.

Aseman 21. toimintavuotena miehitysvuorokausia kertyi kaikkiaan 73, joista ruokintapaikkapyyntiä 20 päivänä. Pyyntipäivistä 40 oli sellaisia, jolloin kaikki tai lähes kaikki vakio- ja lisäverkot olivat pyynnissä eli 12 vakioverkkoa sekä 3–7 lisäverkkoa. Pyyntiaika oli keskimäärin neljästä kuuteen tuntiin. Kaikkiaan rengastettiin 1 487 yksilöä 57 lajista. Runsaimmat verkkolajit Höylasilla olivat pajulintu (278 rengastusta), urpiainen (140), talitiainen (124), sinitiainen (107) ja punarinta (107). Asemalla harvemmin rengastettuja lajeja olivat mm. lehtokurppa (1), varpuspöllö (2), tilhi (1), mustapääkerttu (1), varis (1) ja pikkuvarpunen (3). Vanhoja kontrolleja saatiin 68 yksilöstä, eniten talitiaisista (22), pajulinnuista (10) ja pajusirkuista (10). Lintuasemalla rengastivat Markku Huttunen 1 040 rengastusta, Johanna Lakka 144 r, Jukka Matero 195 r, Juha Miettinen 107 r ja Roni Väisänen 1 r.

Rengastusvuosi alkoi tammikuun puolessavälissä ruokinnalta pyydetyllä valkoselkätikalla, joka myös värirengastettiin. Kahta pähkinänakkelia (*asiatica* ja *europaea*) kontrolloitiin ruokinnalta useaan otteeseen alkukevään aikana. Huhtikuun 8. aamun sarastaessa pulmusten muuttoäänten kuuluessa taivaalta aseman edustalle viritetystä verkosta löytyi killumasta varpuspöllö. Samaisen verkon alapussissa käväisi varpushaukkakoiras 24. päivän aamuna, mutta ponkaisi vapauteen juuri ennen rengastajan syöksymistä paikalle.

Urpiaisen *cabaret*-alalajin lintu. © *Roni Väisänen*

Kesällä rengastettiin jonkin verran pesäpoikasia ja emolintuja aseman lähistöllä. Loppukesällä ja alkusyksyllä saatiin joitakin harvinaisuuksia: asemalle uusina rengastuslajeina sitruunavästäräkki ja sinipyrstö sekä aseman historian 16. taigauunilintu.

Asemarengastus sydänkesällä on kiinnostavaa aikaa. Joskus joutuu pelastamaan päästään juuttuneita telkänpoikasia pitkospuiden alta tai väistelemään aseman varastorakennuksen alla telmiviä supikoiran pentuja. Koska ihminen on usein ”väärässä paikassa” suhteessa muihin luontokappaleisiin, tapahtuu näitä tahattomia välikohtauksia myös silloin tällöin. Kesäkuun alussa pitkästä rastasverkosta löytyi varis sekä kaksi räkättiä. Oletetusti pariskunta oli löylyttänyt liian läheistä tuttavuutta reviirin suhteen pitänyttä varista ja kaikki olivat posahtaneet aseman lähiverkkoon metsän siimeksessä lentäessään. Kesäkuun 13. päivänä saaliiksi jäi mm. kolme västäräkkilajia – västäräkki, keltavästäräkki sekä tuo paikalla jo jonkin aikaa pyörinyt sitruunavästäräkki. Heinäkuun alussa verkosta saatiin kolme nuorta pikku-

Varpuspöllön ikää selvitetään - ensimmäisen kalenterivuoden lintu. © *Roni Väisänen*

varpusta. Tämä on sittemmin osoittautunut olevan melko säännöllinen ilmiö keskikesällä, kun pikkuvarpusnuorukaiset kiertelevät pesästä lähdön jälkeen lähiympäristössä. Heinäkuun puolivälissä pitkoksia kävellessä luhtahuitti huusi aivan vieressä jossain ruovikon tai pensaan suojassa. Sellaisen saisi tiettävästi hyvällä onnella vaikka paljain käsin napattua kiinni.

Loppukesä on ehkäpä parasta aikaa, kun nuoria lintuja alkaa pyöriä siellä täällä kannaksella. Pajulintuja, peippoja, vihervarpusia, lehtokerttuja ja kirjosieppoja. Nämä ovat parhaita, peruslajeja. Sitten on näitä mukavia vähälukuisempia punavarpusia, mustapääkerttuja, pikkulepinkäisiä ja pikkutikkoja. Jopa kauan asemalle odotettu ja kaivattu laji saattaa joku aamu löytyä aseman verkosta odottamatta, kuten sinipyrstön kohdalla olemme saaneet jo aiemmin Siipirikostakin lukea (SR 3/2004). Kun rengastaa sadan linnun aamuja tai enemmänkin, joita aina silloin tällöin tulee, voi verkosta löytyvästä taigauunilinnusta olla enemmän haittaa kuin hyötyä. Vaikka ”ino” on hieno, se teettää lisätyötä ja täytyy sanoa, että ilman innokkaita rengastusavustajia homma voisi tökkiä pahastikin. ”Inoon” täytyy kuitenkin käyttää enemmän aikaa kuin tuo keskimääräinen minuutti. Kun rengastaa ”inon”, voi olla varma että se jää viimeiseksi tiedoksi linnusta, sille voi jättää jäähyväiset. Siis kaiken todennäköisyyden mukaan. Sen sijaan nämä määrällisesti runsaat pajulinnut ja muut edellä mainitut edustavat lintuja, joiden rengastaminen kannattaa. Löytöjä ja kontrolleja tulee tasaisesti, mutta edelleenkin liian vähän, alle prosentin luokkaa.

Höylasilla on syksyllä tuttua lähes jokavuotinen rastaiden liikehdintä syys-lokakuun vaihteessa, jolloin niitä saattaa aikaisin aamulla saada parikymmentäkin yksilöä ensimmäisellä verkkokierroksella. Asemalla kontrolloitiin lokakuun alussa helmipöllö, joka oli rengastettu länsirannikolla

Rengastukset (r) ja vanhat kontrollit (k) Höytiäisen lintuasemalla v. 2004.

	r	*k*
Varpushaukka	2	-
Lehtokurppa	1	-
Liro	1	-
Varpuspöllö	2	-
Helmipöllö	3	1
Käpytikka	9	2
Valkoselkätikka	1	-
Pikkutikka	4	1
Metsäkirvinen	1	-
Niittykirvinen	4	-
Keltavästäräkki	19	-
Västäräkki	2	-
Sitruunavästäräkki	1	-
Tilhi	1	-
Peukaloinen	2	-
Punarinta	107	-
Sinirinta	9	-
Sinipyrstö	1	-
Leppälintu	7	-
Pensastasku	4	-
Mustarastas	12	-
Räkättirastas	23	-
Laulurastas	5	-
Punakylkirastas	46	1
Ruokokerttunen	45	1
Viitakerttunen	2	-
Hernekerttu	24	1
Pensaskerttu	15	-
Lehtokerttu	58	1
Mustapääkerttu	1	-
Taigauunilintu	1	-
Sirittäjä	5	-
Tiltaltti	6	-
Pajulintu	278	10
Hippiäinen	17	-
Harmaasieppo	2	-
Kirjosieppo	30	-
Pyrstötiainen	33	-
Hömötiainen	65	5
Kuusitiainen	1	-
Sinitiainen	107	8
Talitiainen	124	22
Pähkinänakkeli	-	2
Puukiipijä	3	-
Pikkulepinkäinen	2	-
Närhi	1	1
Varis	1	-
Pikkuvarpunen	3	-
Peippo	76	2
Viherpeippo	4	-
Vihervarpunen	72	-
Urpiainen	140	-
Tundraurpiainen	2	-
Punavarpunen	9	-
Punatulkku	49	-
Keltasirkku	1	-
Pohjansirkku	1	-
Pajusirkku	42	10
Yhteensä	*1 487*	*68*

Mustasaaren Valassaarilla vuonna 2002. Samana päivänä verkosta saatiin vielä urpiaisen *cabaret*-alalajin ”ruskourpiainen/pikku-urpiainen”. Raivaustalkoot kannaksella ja aseman ympäristössä pidettiin 6. lokakuuta. Lehtokurppa saatiin verkkoon ja renkaisiin vielä 30. lokakuuta. 27. marraskuuta ruokintoja kierrellen havaittiin tiaisten varottelusta pitkosten vierellä puun oksalla varpuspöllö. Asemalta noudettiin haavi ja napattiin lintu puun oksalta – näinkös helppoa se onkin! Kaikin puolin mukava rengastusvuosi oli takana, tietämättä, että vieläkin parempaa oli tulossa.

Höylas 2005

Lintuaseman toiminta oli sangen vilkasta ja miehitys yhtä aktiivista sitten 1990-luvun puolivälin. Lintuja rengastettiin säännöllisesti, vähintään kerran viikossa -periaatteella läpi vuoden. Yhtenäisempi miehitysjakso oli välillä 28.8.–20.10. – kyseisenä ajanjaksona oli yhteensä vain 7 välipäivää, jolloin ei rengastettu. Vuoden kokonaisrengastusmäärää voidaan pitää pitkästä aikaa erittäin hyvänä. Asemaa kunnostettiin remontoimalla vuoden aikana useampaankin otteeseen.

Aseman 22. toimintavuonna miehitysvuorokausia kertyi kaikkiaan 106, joista ruokintapaikkapyyntiä 21 päivänä. Pyyntipäivistä 74 oli sellaisia, jolloin kaikki tai lähes kaikki vakioja lisäverkot olivat pyynnissä eli 12 vakioverkkoa sekä 3–7 lisäverkkoa. Höylasilla rengastettiin vuonna 2005 kaikkiaan 5 652 yksilöä 71 lajista. Runsaimmat verkkolajit olivat pyrstötiainen (1 062 rengastusta), urpiainen (842), pajulintu (686), hippiäinen (469) ja talitiainen (366). Sekä pyrstötiaisella että hippiäisellä

Pikkulokki - vanha lintu erehtyi vakioverkkoon. © *Roni Väisänen*

todettiin huippuvuosi, ennätyksiä tehtiin myös urpiaisen, rautiaisen (99) ja mustarastaan (17) kohdalla. Lisäksi lähes ennätystahtiin päästiin sinitiaisen (270), punarinnan (238) ja puukiipijän (25) osalta. Lintuasemalla rengastivat Ari Latja 3 310 rengastusta, Markku Huttunen 1 211 r, Johanna Lakka 746 r, Petteri Lehikoinen 225 r ja Juha Miettinen 160 r. Höylasilla on rengastettu vuodesta 1984 vuoden 2005 loppuun mennessä kaikkiaan 92 906 lintua.

Pitkästä aikaa verkoista saatiin asemalla harvalukuisina rengastuslajeina harakka (1), lapinkirvinen (1), lapinsirkku (1), pikkukäpylintu (1), pensassirkkalintu (1), tervapääsky (1) sekä 4 törmäpääskyä. Mielenkiintoisia olivat myös asemalle uutena rengastuslajina poikasrengastuksista saatu kalatiira sekä ennätykselliset 5 taigauunilintua. Kontrolleja kertyi kaikkiaan 453, vanhoja kontrolleja saatiin 42 yksilöstä, eniten pajulinnuista (8), talitiaisista (7), sinitiaisista (7) ja pajusirkuista (7).

Vuosi alkoi tuttuun tapaan ruokintapyynnillä, jota jatkui loppukevääseen saakka. Kesällä rengastettiin jonkin verran pesäpoikasia ja emolintuja aseman lähistöllä. Kesäkuun 18. päivänä kannaksen verkosta löytyi valkoselkätikka, joka lienee ollut alueella pesinyt naaras. 27. kesäkuuta mukavimpina yllätyksinä olivat kuusi pikkuvarpusta sekä pikkukäpylintu läheltä lintutornia paikasta, jossa on muutamia mäntyjä verkon kohdalla. Heinäkuun 11. taas yllätti, kun verkon W7 yläpussissa roikkui vanha pikkulokki. Mieltä lämmittävät myös alueella melko yleisinä pesivät keltavästäräkit, joita saadaan mukavasti rengastettua keskikesällä. 17. heinäkuuta lintukatiskaan oli ahtautunut naurulokin isokokoinen poikanen, joka vietiin rengastuksen jälkeen samaan paikkaan takaisin emolinnun varoiteltua koko ajan yläpuolella. Vähälukuisemmat lajit, kuten viitakerttuset ja käenpiiat sävyttivät loppukesän pyyntiä. 31. heinäkuuta yllätti tornin edustan verkkoon lentänyt tervapääsky. On suorastaan ihme ettei niitä sen enempää jää verkkoihin, haarapääskyistä puhumattakaan, niin paljon niitä parveilee matalalla pitkin ja poikin kannasta.

Syksyllä elokuun lopusta marraskuun alkuun pyynti oli lähes jokapäiväistä ja tulosta syntyi. Yli sata lintua saa-

Tervapääskyä tutkitaan tarkoin, sillä lajia on rengastettu todella vähän Höylasilla. Tämä oli vasta aseman historian 7. yksilö ja edellisestä rengastuksesta ehti kulua 18 vuotta. © *Roni Väisänen*

tiin kaikkiaan viitenätoista päivänä, parhaimmillaan 26.9. 227, 28.9. 243, 13.10. 270 ja 14.10. 210 rengastusta. Rengastustoimiston masinoiman rautiaispyynnin tuloksena oli ennätykselliset satakunta rengastusta. Näistä 10.9. rengastettiin 35, yhtenä päivänä enemmän kuin aikaisemmin parhaana vuotena yhteensä. Myös punarintoja ja tiltaltteja saatiin runsaasti, molempia enemmän kuin kymmeneen vuoteen. Pajulintuja syksyllä rengastettiin vajaat viisi sataa. Yleensä runsaimmalle rengastuslajille määrä on pieni johtuen siitä, että päämuuttoaikaan heinä-elokuussa pyyntiä oli vain viikonloppuisin. Taigauunilinnulla sen sijaan oli ennätysvuosi, syyskuun aikana rengastettiin viisi lintua ja kävipä kuudeskin verkossa, mutta karkasi.

Vaelluslintusyksy oli varsin monipuolinen. Pöllöjen suhteen pyynti alkoi lupaavasti, kun elokuun viimeisenä iltana saatiin helmipöllö ja seuraavana aamuna varpuspöllö. Kohtalaisesta yrityksestä huolimatta sen jälkeen saatiin kuitenkin enää kaksi muuta helmipöllöä.

Sen sijaan pienempiä vaeltajia oli liikkeellä runsaasti. Talitiaisen (300) ja sinitiaisen (200) syksyn rengastukset olivat heikompien vuosien jälkeen taas normaalilla tasollaan. Hömötiaisen vaellus oli melko heikko, vain kolmisensataa rengastusta. Lapintiaisia saatiin lokakuussa seitsemän, joista 11.10. neljä. Neljä töyhtötiaista ja 11 kuusitiaista täydensivät tiaislajiston. Hippiäisiä (468) ja pyrstötiaisia (1 060) rengastettiin molempia ennätysmäärät. Hippiäisiä alettiin syyskuun alusta saada tasaisesti joitakin päivässä. Kuun puolenvälin jälkeen määrät nousivat ja huippu koettiin 24.–28.9., jolloin rengastettiin 269 kruunupäätä. Siitä vaellus jatkui laantuen lokakuun puoleen väliin asti. Pyrstötiaisia puolestaan alkoi liikkua syyskuun puolivälissä. Niiden vaellus alkoi huipentua samaan aikaan hippiäisten kanssa, mutta huippu jatkui pitempään: 24.9.–8.10. rengastettiin 727 pitkäpyrstöä. Viimeinen lintu rengastettiin vielä marraskuun alussa. Myös puukiipijöitä rengastettiin ennätystä hipoen 21 lähinnä syyskuun aikana. Urpiaisia houkuteltiin verkkoihin atrappia käyttäen ja niitäkin saatiin ennätykselliset 835 loka-marraskuussa. Suurimmat päiväsummat olivat 10.10. 132, 13.10. 231 ja 14.10. 112 rengastusta. Urpiaisten joukossa verkkoihin eksyi tusina tundraurpiaista.

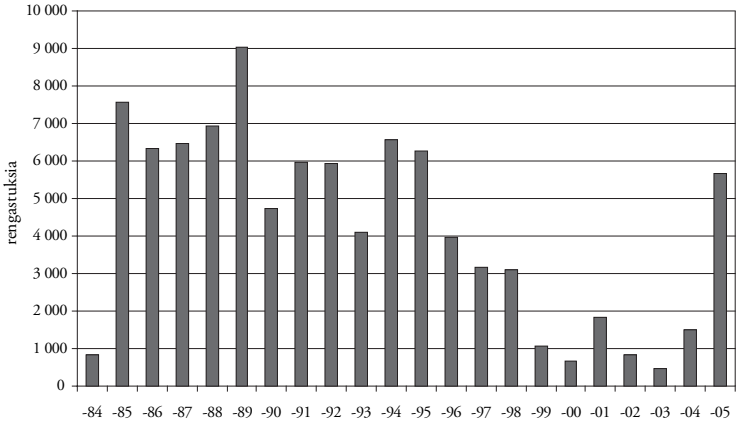

Höytiäisen lintuaseman rengastukset vuosina 1984–2005.

Rengastukset (r) ja kontrollit (k) Höytiäisen lintuasemalla v. 2005.

	r	*k*
Varpushaukka	1	-
Suokukko	1	-
Taivaanvuohi	5	-
Liro	1	-
Pikkulokki	8	-
Naurulokki	4	-
Kalatiira	3	-
Varpuspöllö	1	-
Lehtopöllö	3	-
Helmipöllö	3	-
Tervapääsky	1	-
Käenpiika	3	1
Käpytikka	1	9
Valkoselkätikka	1	2
Pikkutikka	3	2
Törmäpääsky	4	-
Haarapääsky	15	-
Metsäkirvinen	11	-
Niittykirvinen	1	-
Lapinkirvinen	1	-
Keltavästäräkki	61	5
Tilhi	2	-
Peukaloinen	9	-
Rautiainen	99	3
Punarinta	238	24
Sinirinta	22	3
Leppälintu	19	-
Mustarastas	17	6
Räkättirastas	76	6
Laulurastas	15	-
Punakylkirastas	124	12
Pensassirkkalintu	1	-
Ruokokerttunen	56	17
Viitakerttunen	4	-
Hernekerttu	45	4
Pensaskerttu	11	2
Lehtokerttu	64	-
Mustapääkerttu	5	-
Taigauunilintu	5	-
Sirittäjä	10	-
Tiltaltti	45	-
Pajulintu	686	48
Hippiäinen	469	1
Harmaasieppo	20	-
Kirjosieppo	101	4
Pyrstötiainen	1 062	2
Hömötiainen	335	41
Lapintiainen	7	-
Töyhtötiainen	4	1
Kuusitiainen	11	-
Sinitiainen	270	77
Talitiainen	366	92
Pähkinänakkeli	-	1
Puukiipijä	25	2
Pikkulepinkäinen	4	-
Isolepinkäinen	2	-
Närhi	2	-
Harakka	1	-
Pikkuvarpunen	6	-
Peippo	112	19
Järripeippo	67	3
Viherpeippo	1	-
Vihervarpunen	68	-
Urpiainen	842	2
Tundraurpiainen	12	-
Pikkukäpylintu	1	-
Punavarpunen	2	-
Punatulkku	35	12
Lapinsirkku	1	-
Keltasirkku	17	-
Pohjansirkku	3	1
Pajusirkku	121	51
Yhteensä	*5 652*	*453*

Musta otsa

Hannu Kauhanen

Pysähtyisinkö tässä vai jatkaisinko suoraan Sääperinrantaan, mietin, kun ajoin autolla hissukseen Ilomantsiin vievää tietää Värtsilän Savikossa. Oli aamupäivä ja elokuun 11:s, sää oikein mukava ja mieliala korkealla.

Luonto tarjosi ratkaisun. Kun näin linnun paljain silmin istumassa matalalla pienenpienen risukasan päällä arviolta viidentoista metrin päässä, rinnassa värähti ja oikea jalka painoi jarrua. Tuon on pakko olla...

Kun lintumies ajaa autoa, tiedättehän, niin katse on vähän väliä muualla kuin tiessä. Onneksi oli nytkin, muuten olisin ajanut ohi ja suoraan Sääperinrantaan, eikä ehkä kukaan olisi koskaan löytänyt kyseistä lintuyksilöä ainakaan silloin ja siltä paikalta.

Pysäytin, nostin kiikarit silmille ja sehän se oli, mustaotsalepinkäinen. Määritys oli tapahtunut jo paljain silmin ja helposti, koska linnun nimenomaan leveälti musta otsa paistoi kauas. Siltikin tunne oli epäuskoinen, voiko tuossa todellakin olla niinkin odottamaton vieras, potkaiseeko onni kerrankin näin hienosti?

Veivasin ikkunan auki ja otin paikallaan napottavasta linnusta muutaman kuvan pienellä objektiivilla. Nousin ulos varovasti ja pystytin kaukoputken, jolloin lintu lensi matalalla ehkä 50 metrin päähän

Mustaotsalepinkäisen musta otsa Tohmajärven Savikossa. © *Hannu Kivivuori*

istumaan koiranputkelle tai jollekin samantapaiselle kasville. Pian se lensi aivan tienviertä pitkin taas uuteen paikkaan ja lopelta asettui saalistamaan hyönteisiä ojanvarteen lähemmäs Sääperinrantaan.

Nyt tänne pitää saada joku bongaamaan, ajattelin, olihan menossa löytäjäkisakin. Viesti lähti Kajaanista tavoittamani Roni Väisäsen kautta maailmalle, ja sitten soitin Hannu Kivivuorelle. Hän oli töissä, mutta lupasi yrittää lintua iltapäivällä.

Retki jatkui miten jatkui, mutta töihin piti itsenikin joutua. Joskus kello 16:n maissa kännykkään tuli viesti Kivivuorelta: ”Nähty, hieno!”. Illemmalla vielä Kimmo Järvinen onnistui bongaamaan linnun, mutta tuon päivän jälkeen mustaotsalepinkäistä ei enää Värtsilässä nähty. Sattuipa sopivasti retki sinne, tuumailin.

268 lajia kolmena vuotena

Mustaotsalepinkäinen oli ehkä vuoden 2005 paras lintulöytöni. Se oli vuodenpinna numero 235, joten hyvässä vauhdissa oltiin elokuussa. Kun vuonna 2003 ryhdyin toden teolla keräämään Pohjois-Karjalassa vuodareita, tulos nousi 244:ään. Vuoden 2004 saldo oli sitten maagiset 250 ja viime vuoden 2005 vielä pykälää parempi eli 251.

Kaikkiaan lajeja näin maakunnassa näinä vuosina 268. Retkeilyn määrä on ollut kunakin vuotena aivan hillitön ilman merkittäviä laskusuhdanteita, mitä nyt joinakin talvikuukausina olen ottanut hieman rennommin. Todellisia retkipäiviä en ole laskenut, mutta esimerkiksi niitä kertyi viime vuonna reilusti yli 300, ja luvussa ovat mukana vain sellaiset päivät, jolloin retkellä on vierähtänyt

useampi tunti. Tämä on ollut mahdollista, koska olen enimmäkseen iltatöissä. Sen kuitenkin uskallan sanoa, että väsymys ja tympiintyminen on iskenyt useita kertoja – poistuakseen jo yhden päivän levon jälkeen.

Edellä kerrotusta voi päätellä, että kaikesta huolimatta vuodenpinnojen keruun puitteissa tapahtunut retkeily on ollut mahdottoman mukavaa. Se on ollut sitä silloinkin, kun pinnoja ei ole millään kertynyt lisää. Viime syksynä olin kaksi viikkoa lomalla ja tietenkin joka päivä maastossa. En saanut koko aikana yhtään vuodaria, mutta ihme kyllä osasin nauttia lämpimistä ilmoista ja muutenkin mukavissa merkeissä menneistä päivistä.

Meneillään olevana vuotena en ole ajatellut enää kerätä vuodareita samalla intensiteetillä kuin 2003-05, koskapa se vaatii jatkuvaa ”hereilläoloa”. Mustaotsalepinkäisillä ja muilla herkkulajeilla ei ennätyksiä sittenkään tehdä, paljon vaativampaa on saada kasaan kaikki nopeasti maakunnan läpi muuttavat lajit, joita esimerkiksi kahlaajissa on vaikka kuinka monta. Esimerkiksi vesipääsky ja jänkäsirriäinen voivat olla todella hankalia löydettäviä, ja juuri sellaisten lajien takia maastossa pitää olla kaiken aikaa, mikäli mieli rikkoa ennätyksiä. Voin vakuuttaa, että se on raskasta ja joka tapauksessa sellaista, ettei täydelliseen suoritukseen pääse ikinä.

Kulutin viime kesänä ja alkusyksystä todella paljon aikaa vesistöreiteillä yhden lajin näkemisen toivossa. Kun eräänä tällaisena aamuna olin jälleen Pielisen rannalla, soitti Ari Latja suistolta kertoen, että juuri äsken kaksi ko. lajin yksilöä muutti etelän suuntaan. Koska olin Pielisellä, mitään ei ollut tehtävissä: nuo linnut olivat menneet, enkä minä niitä enää kiinni saisi. En nähnyt räyskää lainkaan viime vuonna.

Mitään todella kovaa en näinä vuosina ole onnistunut itse löytämään enkä muutenkaan näkemään, mutta eipä Pohjois-Karjalasta todellista megararia ole sitten vuoden 2002 pikkutrapin löydetty muutenkaan. Tämä kertoo ainakin siitä, että harvinaisten lajien näkeminen on todellakin harvinaista herkkua. Tai ehkä olen ollut sittenkin huono löytämään. Siihen silti uskon, että jonain päivänä tällainen jollei nyt ihan ”cosmic mind f***er”, niin kunnon löytö kuitenkin osuu kohdalle.

Haahka on pysynyt piilossa

Kolmevuotiseksi venyneen ”projektin” aikana näkemättä ovat tyystin itseltäni jääneet esimerkiksi haahka ja tunturipöllö. Virtavästäräkkiä olen jäänyt kaipaamaan, samoin punakottaraista. Haikaroiden suhteen on mennyt kehnonpuoleisesti: yhtään vähänkään kovaa haikaraa ei ole kohdalle osunut, ei edes jalohaikaraa. Kattohaikaran sentään olen onnistunut hoitamaan joka vuosi ja aina toukokuussa, joka on muutenkin yksi niistä ajankohdista, jolloin pinnamiehen veri todella punnitaan.

Viime vuodelta hampaankoloon jäi ennen kaikkea Värtsilän mandariinisorsa, jota tietenkin kävin yrittämässä (heti kun pääsin lähtemään ja se tapahtui työajalla), mutta myöhästyin. Olisi sittenkin pitänyt lähteä liikkeelle saman tien, kun Kivivuori ilmoitti linnusta, ja soittaa sitten matkalta työpaikalle, että myöhästyn ainakin pari tuntia. En uskaltanut, koska en tiennyt, mitä töissä odottaa. Olisi pitänyt uskaltaa, sillä lintu olisi näin menetellen hoitunut. Sattuikin aamuvuoro juuri siksi lauantaiksi, mutta toisaalta olin aika levollisen varma, että lintu pysyttelee paikalla ainakin sen aamupäivän ajan. Pidän mandariinisorsan nuijaamista edelleenkin omana munauksenani, siinä se taas nähtiin: lintu pitää yrittää hoitaa aina heti, ei kohta. Sitten oli tietysti tämä Rääkkylän luotokirvinen, joka löydettiin kirvisenä jo joulun aikaan, sen olisi melko varmasti saanut jo viime vuoden lajilistalle, jos tieto linnusta olisi tullut ajoissa. No, onpahan luotokirvinen vuodenpinnana 2006, kuten oli toissa vuonnakin Kiteen spontaanin löydön ansiosta.

Puutteiden perään mariseminen on kuitenkin aivan turhaa. Viime vuoden havainnoissa on joitakin todella herkullisia hoitoja, joista muutamasta ja tietyllä tavalla mielenkiintoisimmista seuraavassa hyesti. Jätän tässä vähemmälle huomiolle esimerkiksi lyhytvarvaskiurun (Petri Hottolan löydöstä elis Värtsilässä ja vain siksi, että satuin olemaan melkein vieressä, kun PH:lta tietenkin oli loppunut kännykästä virta...), Hannu Lehtorannan yhyttämän isovesipääskyn (elis sekin, hoidettiin Arvo Ohtosen kanssa tyylikkäästi - mutta olisittepa nähneet meidät, kun Sepänkadulta lähtiessä ei meinattu millään saada auton takaluukkua kiinni...), sepelsiepon (niin muodoin elis, onneksi olin kävelemässä Joensuun keskustassa pinnarallin aattona, kun Lassi Vänskä soitti. Lintuhan oli paikalla pitkään sen jälkeenkin, mutta ei noista ikinä etukäteen tiedä...) ja suulan (vuoden neljäs ja viimeinen elis, kyllä naama venähti, kun PH soitti Ruokkeenniemestä: ”se suula on taas täällä, se on ollut koko viikon, voi ei...”. Läksin paikalle heti, työaikana jälleen, suulaa ei näkynyt, mutta seuraavana aamuna sen sitten löysimme Tuomo Toivasen kanssa ensimmäisinä – voi sitä riemun hetkeä...).

En kuitenkaan malta olla mainitsematta lyhyesti muutamia muitakin... Enon Revonkylässä loppukeväällä täysin odottamatta näkemäni pikkukiljukotka oli sanalla sanoen upea, Harri Kontkasen hienosti esiin kai-

Harjalintu hoitui jo elokuussa vuodenpinnaksi Patvinsuon Jokivaarasta, mutta pitihän se käydä tätä Joensuun Karsikossa myöhemmin syksyllä seikkailuttakin ihastelemassa. © *Roni Väisänen*

vama nuori kyhmyjoutsen Valkeasuolla oli sekin yllätys, samalla retkellä näimme Harri Höltän kanssa muun muassa läjän isosirrejä, joista syksyllä ei tullut ainuttakaan havaintoa. Viirusirkkalinnun kanssa onnea oli matkassa kukkuramitalla, linnun todellisesta saapumisajankohdasta Juurikkaan ei ole tietoa, mutta ainakin se katosi paikalta nopeasti oman havaintoni jälkeen jättäen paikalle bongareiden kiusaksi samalla aukealla paremmin viihtyneen viitasirkkalinnun. Riskilän (Jukka Materon huippulöytö) ja pikkutiiran (Markus Keskitalon hyvää työtä) bongauksissa oli oma loppukesän hohtonsa, ja onhan noita vaikka mitä muitakin, kuten esimerkiksi vielä Jani Variksen kanssa löytämämme lampiviklo, Vuoniemessä nähty pikkukajava ja tulihan sieltä spontaani taigauunilintukin, vaikkei se enää pinna ollutkaan. Maininnan arvoinen on myös Tapio Piipposen Ukonlahdelta löytämä rantakurvi, ensimmäinen näiden kolmen vuoden aikana.

Ja nyt aivan lopuksi niihin mieleenjääneimpiin...

Uskomaton harjalintu

Oli perjantai, elokuun 27:s päivä. Olin ollut töissä aamuvuorossa ja ajellut Enoon ensin kaupoille siirtyäkseni sitten viikonlopun viettoon kesämökille Kaltimonjärvelle. Kun astuin K-market Hiltusesta parkkipaikalle, puhelin soi. ”Poutasen Mikko terve. Onko harjalintu harvinainen?”. Poutanen kertoi, että kaverinsa Harri Laukkanen oli nähnyt harjalinnun tänään Ilomantsissa. Ilomantsissa! Sinnehän on Enosta vain 50 kilsaa... Mikko ei tiennyt tapauksesta juuri enempää, mutta pyysin häntä selvittämään asiaa ja läksin saman tien revittämään Fiatilla kohti Ilomantsia. Hän soittaisi kohta uudestaan, joten autonnokka vaan oikeaan suuntaan.

Olin ehtinyt ajaa kymmenisen kilometriä, kun lisätietoa tuli: lintu

Taigauunilintu tuli vuodenpinnaksi 4.9.2005 Höytiäisen kanavan lintuasemalta tasan vuosi sen jälkeen, kun se oli tullut vuodenpinnaksi 4.9.2004. Kun soitto tuli, olin staijaamassa Enon Hiltulanvaaralla - ei kun alas ja kiireenvilkkaa Joensuuhun! ”Inoja” näkyi syksyn aikana myöhemmin vielä kaksi. © *Roni Väisänen*

olikin ollut Patvinsuon lähellä, joten olin lähtenyt aivan väärään suuntaan. Kurvasin takaisin, pyysin Laukkasen numeron ja suuntasin Uimaharjuun päin. Laukkanen ei heti vastannut, mutta vastasi sitten kuitenkin ja kertoi tarkan paikan. Kun kuuntelin, mielessä kävi luovuttaminen: lintu oli ollut metsätiellä ja lentänyt maasta johonkin puuhun, miten se nyt sellaisella paikalla viihtyisi? Päätin kuitenkin yrittää, saavuin lopulta metsätielle, joka oli kunnoltaan täysin surkea, kuoppainen ja hankala ajettava. Kun tie laskeutui melko jyrkästi alas, tajusin olevani oikeassa paikassa. Harjalintua ei näkynyt, ei senkään jälkeen, kun olin kasetilta soittanut viirupöllön puhinaa hämärtyvässä ja vähän sateisessakin illassa. Olkoot.

Seuraavana aamuna olin kahden vaiheilla. Lähtisinkö taas kerran Värtsilän suuntaan vai yrittäisinkö vielä Jokivaaran metsäautotietä Patvinsuolla? Jokin veti Jokivaaran suuntaan, siis sinne uudestaan. Ja kun nyt laskeuduin autolla kuoppaista mäkeä, niin siinähän se oli! Hiekkaisella tiellä nokkimassa jotakin, kunnes nousi siivilleen ja laskeutui lähimmän männyn oksalle paikoilleen. Aivan älyttömän oloinen paikka harjalinnulle, jonka toki tiedetään viihtyvän hiekkaisilla seuduilla, mutta sittenkin! Miten ihmeessä se tänne oli joutunut ja milloin? Siitä ei ole kellään tietoa, mutta varmaankin samasta yksilöstä tuli hieman myöhemmin ilmoitus Lapiovaarasta päin. Kiittelin mielessäni Harri Laukkasta ja hänen metsästysharrastustaan, ilman sitä tuota lintua ei olisi löytynyt. Paljon myöhemmin syksyllä näin harjalinnun vielä Joensuun Karsikossa, mutta eipä tuo suuremmin harmittanut. Harjalintu oli tullut vuodenpinnaksi myös 2004 Kiteellä toukokuussa, mutta syksyn 2003 hurjista ja märistäkin yrityksistä huolimatta harjalintu oli jäänyt sinä vuonna saamatta.

Kiljukotka maakunnan rajalla

Vain muutama päivä harjalinnun jälkeen, tarkemmin sanottuna keskiviikkona 31.8. ilmestyi Tarsiger-sivustolle havainto Rautavaaralla nähdystä kiljukotkasta. Vai semmoinenkin, sivuutin havainnon ensin, mutta jonkin ajan kuluttua, taisi olla vasta torstai-iltana, rupesi raksuttamaan… Rautavaaralla... eikös Rautavaara ole ihan Pohjois-Karjalan naapurissa... olikohan se Nurmeksen vieressä? Kiljukotkan tarkempi sijaintipaikka ei sanonut mitään, mutta yhtä kaikki rupesin enemmän tai vähemmän huvikseni selvittämään, missähän päin maailmaa se on. Soitin Heikki Pönkälle, joka oli heti valmis auttamaan. Ei mennyt kuin jokunen minuutti, kun Hessu soitti takaisin: ”No sehän on ihan rajalla, maksimissaan kolmesataa metriä Nurmeksesta!”. Asia selvä! Lähtisin tutkailemaan paikkaa hyvin varhain perjantaiaamuna, ehtisin jälleen illaksi töihin. Palomäki-niminen kylä sijaitsee havaintopaikan vierellä ja siis Nurmeksen puolella, kartan mukaan siitä saattaisi olla näkyvyyttä tarpeeksi Rautavaaran puolelle, jos tuuria on yhtään matkassa. Ja linnun ollessa näkyvillä, sehän riittäisi, jos toinen kantapääni olisi Nurmeksen puolella... Ajatusleikki oli hupaisa, tuota pitää kokeilla jo ihan senkin takia.

Aamulla olin liikkeessä kukonlaulun aikaan, matkaa Joensuusta kertyi liki 150 kilometriä. Sopiva staijipaikka löytyikin Palomäen rinteestä, näkemäalue ei ollut kovin leveä, mutta olipahan kuitenkin. Putki vaan pystyyn ja… jukoliste, siinähän kotka istuu kelopuun oksalla. Tumma kuin mikä, mutta paljon muuta ei yli kilometrin päästä pystynyt näkemään. Siirryin Rautavaaran puolelle, mutta lintukin oli siirtynyt muualle, enkä sitä muutamaan tuntiin löytänyt. Palasin aamupäivän aikana Nurmeksen alueelle, parkkeerasin vanhalle kivisillalle, ja samassa kotka löytyi kaartelemasta melkein ylläni ja vieläpä melko matalalla! Nuori kiljukotka, aivan mahdottoman hieno, tietenkin. Lentonäytöksen esitettyään *clanga* kurvasi matalalla pienen suolammen yli ja ilmeisesti laskeutui jonnekin metsäsaarekkeen taakse, enkä sitä enää jäänyt kaivamaan: olimmehan kumpikin olleet havaintotilanteessa kirkkaasti Nurmeksen puolella. Uskoa linnun näkemiseen oli jo aiemmin tullut Lintutiedotuksen viestistä, jonka mukaan linnun Rautavaaran puolella määrittänyt Heikki Kotilainen oli kuullut paikallisilta kalamiehiltä, että kotka oli palloillut paikalla jo ainakin viikon päivät. Alue on kiljukotkalle mitä sopivin: metsää, vaaranrinnettä, järviä ja suorantaisia lampia – sinne kyllä mahtuu piileksimään. Lähtiessäni paikalta tunsin suoranaista ylpeyttä: olin hoitanut kyseisen lajin listalleni likimain mallikkaasti.

Leveäpyrstökihu kuin lottovoitto

Välillä jo kadonnut toivo uuden ennätyksen syntymisestä oli alkanut palata hieman ennen marraskuun puoliväliä peräkkäisinä päivinä hoituneiden turkinkyyhkyn ja pikku-uikun ansiosta. Olin kärsinyt sylkirauhasen pahasta ja kivuliaasta tulehduksesta, kun isänpäivänä sain houkuteltua Pönkän Hessun mukaan Värtsilään bongaamaan turkinkyyhkyä, itse en olisi jaksanut ajaa autolla sinne asti. Turkinpulu hoitui lopulta helposti, ja kun seuraavana päivänä kiiri tieto Pentti Zetterbergin löytämästä pikku-uikusta, Puntarikoskelle jaksoin jo ajaa itsekin kovista kivuista huolimatta. Pikku-uikku löytyikin putkeen alta aikayksikön. Oli maa-

nantai ja 14:s päivä. Viikko tästä, ja olin leikkauksessa sairaalassa. Tuskat haihtuivat rauhasen poiston myötä ja kaupan päälle sain puolitoista viikkoa sairaslomaa, jees, sen käyttäisin retkeilyyn. Sivumainintana kerrottakoon, että leikkauksen jälkeisenä päivänä 22.11. täytin 40 vuotta - tällaiseenkö tämä elämä oli kulunut, ainakin ihan viime vuosina...

Lauantaina 26. marraskuutta olin retkeillyt melko huonolla menestyksellä muun muassa Niittylahden rannassa ja kaatopaikalla, luntakin satoi sen verran, ettei kaatiksen lokkejakaan oikein kunnolla nähnyt. Ajelin sitten Merimiehenkadun IsoEtuun ja sieltä kirjastoon. Kun tulin Sepänkadun pihaan, kello oli noin 14. Valoa oli vielä mukavasti, eikä nyt sadekaan häirinnyt. Kun kapusin autosta ulos

Pikkujoutsen hoitui vuodenpinnaksi Kontiolahden sataman lintutornista.
© *Roni Väisänen*

ja ryhdyin laittamaan ovea kiinni, silmäkulmaan tarttui taivaalla lentävä isokokoinen lintu. Mikä tuo on? Ei ainakaan lokki, hämmästelin, kun yritin nopeasti napata kiikarit etupenkiltä kaulaani. Sain linnun kiikareihin ja totesin sen kihuksi. Se eteni määrätietoisin siiveniskuin suorassa lennossa kohti Hasanniemeä ja ehdin katsella sitä muutaman sekunnin ajan ennen kuin se katosi lähimpien kerrostalojen kattojen taakse ikuisiksi ajoiksi. Kihun siipien muoto, erityisesti siiven alapintojen kärkien väri sekä nokan väri, koko ja muoto varmistivat määrityksen: nuori leveäpyrstökihu. Olin aivan haltioissani: tämä laji oli jo pitkään ollut syksyn toivelistalla, olin odottanut sen näkemistä niin monena aamuna Pielisellä, Vuoniemessä ja Kyyrönniemessä, mutta koskaan se ei ollut kohdalle osunut. Ja nyt sitten: kotipihalla keskellä kaupunkia, lauantaina iltapäivällä... Tietyllä tavalla tämä havainto oli koko vuoden sensaatiomaisin ja varmasti se oli kaikkein onnekkain: miten se osuikin juuri silloin muuttomatkallaan juuri minun kohdalleni? Se oli pinna numero 249, suulasta tuli myöhemmin 250:s ja joulukuun lopun työvoitosta peltopyystä se ratkaiseva 251.

Lintuharrastus on loputtoman palkitsevaa puuhaa, kuten P. Hottola sattuvasti lintulistalla suulailmoituksen yhteydessä totesi. Yhdyn Hottolan ajatukseen täysin. Tämä on maailman paras harrastus, keräsi sitten vuodenpinnoja tai ei, harrastipa miten hyvänsä. Aina tulee jotain uutta eteen ja hyvin harvoin joutuu tunnustamaan, että olipa typerä tai turha retki. Vuodenpinnattomissakin retkissä on aina ollut oma hohtonsa, uusi rasti ruutuun tuo niihin sen oman lisäsäväyksen.

Lopuksi, kiitokset kaikille mukana olleille ja asiaan vaikuttaneille! En jaksa ryhtyä luettelemaan kaikkia nimeltä, kyllä te itsenne tiedätte ja panoksenne tunnistatte. Yksin tästä ei olisi tullut mitään. Olen raportoinut kaikista kolmesta pinnavuodestani Siipirikkoon, toivottavasti lukijoiden kärsivällisyys on riittänyt. Siitä olen aika varma, että jatkoa ei enää seuraa!

Tai mistä senkään tietää...

Hallitus tiedottaa

PKLTY:n talkoissa tehtailtiin taas linnunpönttöjä

PKLTY:n vuoden 2006 ensimmäiset linnunpönttötalkoot pidettiin sunnuntaina 19.3. ja toiset maanantaina 10.4. Pitkää päivää tehneet ahkerat talkoolaiset, joita kävi paikalla yhteensä alun toistakymmentä henkilöä, saivat valmiiksi noin 130 pönttöä. Talkoolaisille suuret kiitokset! Puutavaran pönttöjen raaka-aineeksi lahjoitti jo kolmantena keväänä Stora-Enson Uimaharjun saha. Noljakan koulu tarjosi tilat puutyöluokasta ja PKLTY puolestaan pizzat talkoolaisille.

Talkoiden lopputuotteet ovat avattavakattoisia tiaispönttöjä (lentoaukko 28mm–35mm) sekä muutamia kottarais-, puukiipijä- ja pöllönpönttöjä. Suurimmassa osassa on myös peltinen lentoaukon suojus. Pönttöjä on enää vähän jäljellä, tiaispönttöjä ja jokunen puukiipijälle, ja niitä myydään 5 euron kappalehintaan. Loppuja pönttöjä voi kysellä Janne Leppäseltä, puh.nro: 050–339 0605.

Hakkuuaukkopöllö

Hannu Kauhanen

Tuossa toukokuun alussa piti jälleen kerran pysähtyä yhtenä iltana tutun hakkuuaukon kohdalla, Ahveniselta Kaltimonjärvelle ja päinvastoin vievän tien varressa, Enonvaaran kohdalla.

Tässä oli talvella näkynyt pariinkin kertaan hiiripöllö, ja maaliskuisella pöllöretkellä se oli mukavasti pulissut. Hiiripöllöstä oli havainto myös viime elokuulta, ja aavistelut pesinnästä melko vahvat.

Hakkuuaukko on melko laaja, ja tienreunasta sille hyvät näkymät. Vielä puuta kasvavat vaaranrinteet reunustavat sitä somasti. Onhan tässä tuulihaukkakin viihtyillyt, ja taivaanvuohet pitäneet mekkalaa.

Mutta mikäs siellä... Kiikarilla näkyy, että alhaalla pienen väkkäräpuun oksalla istuu pystyssä isohko, vaalea lintu. Sehän taitaa olla pöllö, mutta mikä? Kaukoputki pystyyn ja asiat alkavat selvitä, silmät ovat keltaiset ja uhmakkaasti pystyssä napottavat korvatupsut hyvin lyhyet. Pöllö on varuillaan, pää kääntyilee ja asento muuttuu, mutta mukavasti se jaksaa siinä ihailtavana istua.

Lopulta pöllö nousee siivilleen ja laskeutuu matalaan, liihottavaan lentoon kadoten risukon taakse ja ties minne.

Illemmalla soittelin H. Pönkälle ja kerroin tästäkin havainnosta, olihan se sentään vuodenpinna ja suopöllö aina mukava tavata.

Hakkuuaukkopöllö? © *Roni Väisänen*

- Olen muuten löytänyt kaikki suopöllön pesät nimenomaan hakkuuaukoilta, Hessu kertoili.

Nii-in. Totesin, että onhan niitä pesiä kai pelloissa ja varmaan sitten soillakin. Linnun nimi on kuitenkin edelleen suopöllö, eikä mikään hakkuuaukkopöllö, ja suopöllönä ikuisesti pysyköön.

Samainen H. Pönkkä pähkäili omintakeiseen tapaansa lintulistalla joskus viime talvena lintujen nimiä siihen tyyliin, että osaapa varpus- ja kanahaukalla olla hölmöt nimet - tai jotain siihen suuntaan, ei jaksa tarkasti muistaa. Ehdottikohan mies toiselle nimeä viherpeippohaukka viitaten ilmeisesti siihen, että paljon enemmän taitaa nykyisin olla petolinnulle ravintona viherpeippoa kuin varpusta.

Taisi olla T. Eronen, joka riemastui Hessun pohdiskelusta siinä määrin, että heitti kehiin varpus- ja kanahaukalle uudet nimiehdotukset korpihaukka ja aarnihaukka - niinhän se meni? Lupaavanoloisesti alkanut ”keskustelu” ei sittenkään ottanut listalaisissa sen enempää tulta.

Ja hyvä niin, varpushaukka ja kanahaukka pysyköötennallaan siinä kuin suopöllökin, vaikka miten biotoopit tai ravintolähteet ihmisten käsittelyssä tai muuten muuttuisivat.

Valtaosalla tutuista linnuistamme on erinomaiset suomenkieliset nimet, ajatellaan nyt vaikka kuikkaa, tilheä, kuukkelia, närheä, tukkasotkaa, huuhkajaa, vikloja, kuireja ja kuoveja sekä sirittäjää tai kuhankeittäjää. Lintujen nimet maistuvat lintujen nimiltä, ehkä hieman väljempään tapaan kuin marjojen, kasvien tai sienten nimet, mutta kuitenkin.

Pikku- tai iso-alkuisia nimiä on ehkä turhan viljalti, mutta kyllä pikkusirri saa edelleen olla pikkusirri siinä kuin -tyllikin. Ehkä isokäpylintu saattaisi olla mäntykäpylintu ja pikkukäpylintu kuusikäpylintu, ja se kolmas sitten lehtikuusikäpylintu, mutta jääköön nyt tuohon, jotta pysyvät varmasti entisenlaisina.

Aikojen - ja etenkin viime aikojen - saatossa nimiä on kuitenkin muuteltu enemmän tai vähemmän onnistuneesti. Iso osa vanhoista nimistä on jäämässä tyystin unholaan sitä mukaa kuin sukupolvet uusiutuvat. Nykyisin käytössä olevat lintujen ilmeisen viralliset nimet ovat aivan kelpo kamaa, joten malttia voi toivoa mahdollisilta muutosvoimien haltijoilta.

Mutta se hakkuuaukkopöllö... tosiaan tuntuu suopöllö nykyään viihtyvän hakkuuaukoilla. Paremminkin ehkä joutuu viihtymään, olemaan siihen pakotettu. Taivaanvuohen mäkätystä kuulee nykyään hyvin monilla hakkuuaukoilla, jänkäkurpan kopsetta ei sentään vielä.

Kylmä tosiasiahan on, että hakkuuaukot rumentavat maakunnan maisemia entistä pahemmin. Joku muutos metsäverotuksessa lienee ollut siihen osasyynä, mutta pahannäköistä jälkeä on viime vuosina saatu aikaan. Hyvä tietysti, että taivaanvuohi ja suopöllö pärjäävät muuttuvissakin oloissa, mutta jotenkin tuntuisi, että vähempikin raiskuu niille riittäisi.

Kyllä se taitaa olla niin, että jänkäkurpan pitää jatkossakin päästä soimaan kunnon jängälle, ei mille tahansa aukolle. Vähissä ovat metsot, teeret ja monin paikoin pyytkin, kuukkeleista puhumattakaan.

Kultasirkulle kävi jo köpelösti, kunhan joku selvittäisi, mikä on lajin tilanne idempänä Venäjällä. Ja jos nykyinen meno jatkuu, ehkä vain paheneekin, mikä laji mahtaa lähteä seuraavaksi ja millaiselta biotoopilta? Vähän niin kuin sormien läpi, kuten kävi kultasirkun kanssa. Idänuunilinnulla ja pikkusiepolla, esimerkiksi, on viime vuosina tuntunut pyyhkivän mukavasti, mutta mistä tietää tulevaisuuden, kun on näitä kaivos- ja ehkä muitakin hankkeita.

M – Suomen Posti Oyj

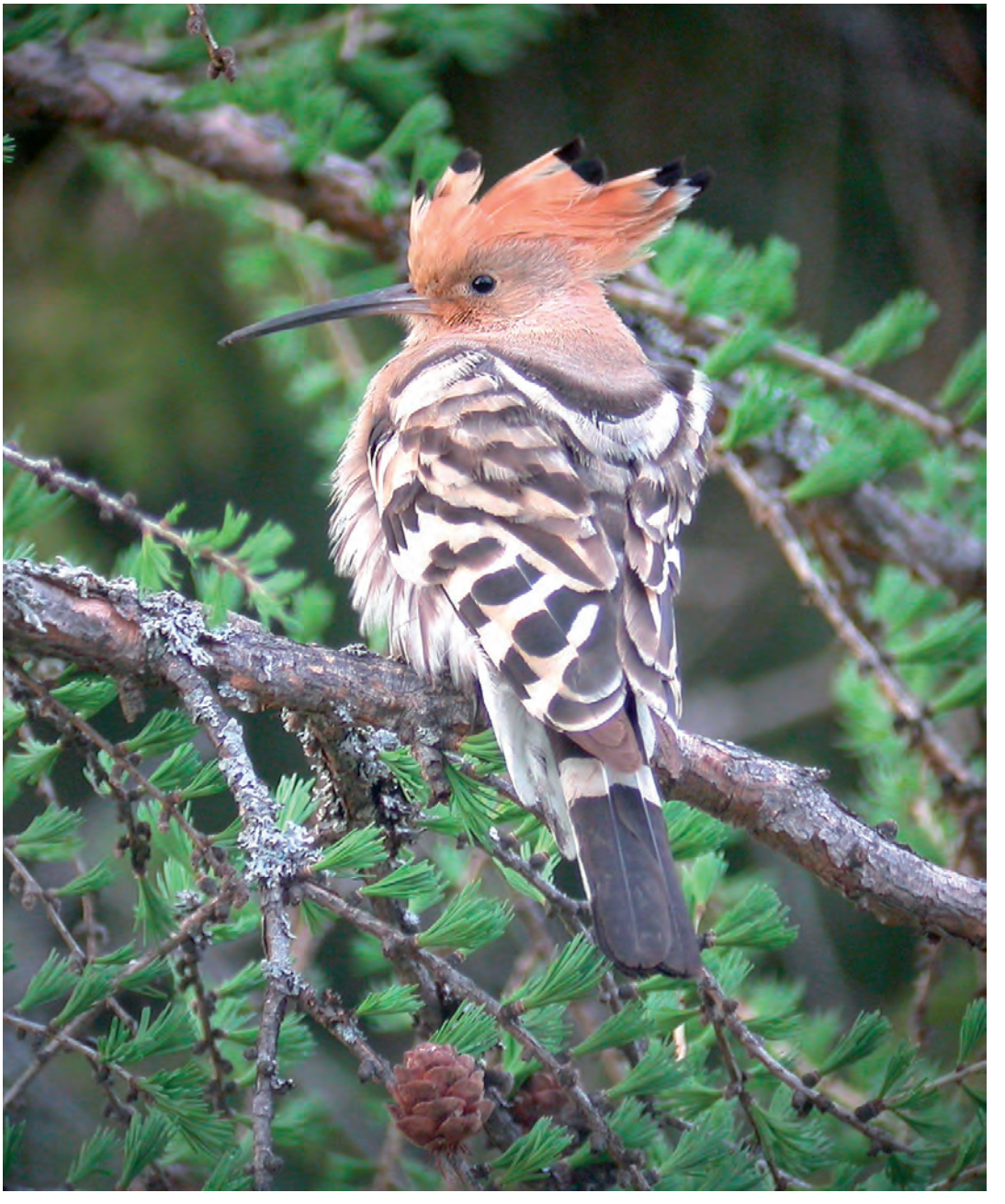

Harjalintu on jokavuotinen vieras Pohjois-Karjalassa. © *Roni Väisänen*